

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

Katedra pedagogiky

Diplomová práce

Josef Drábek

**Vývoj kriminality mládeže
v České republice a v Přerově v období let 1980 - 2010**

Olomouc 2012

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Václav Klapal, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vývoj kriminality mládeže v České republice a v Přerově v období let 1980 - 2010 vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Doloplazích dne 17. 6. 2012

.....

Josef Drábek

Děkuji PhDr. PaedDr. Václavu Klapalovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky, metodické a odborné vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod:.....	6
Teoretická část.....	7
1 Základní pojmy.....	7
1.1 Kriminalita, kriminalita mládeže a delikvence.....	7
1.2 Mládež, mladiství, nezletilí a děti.....	9
1.3 Trestní odpovědnost, trestný čin, provinění a správní delikty.....	11
1.4 Ukládání trestněprávních sankcí a sankcionování mladistvých.....	12
2 Prevence kriminality, intervence.....	16
2.1 Prevence kriminality mládeže.....	18
2.2 Projekty v oblasti sociální prevence.....	19
2.3 Sociální prevence v Přerově.....	20
2.4 Projekty situační prevence.....	24
2.5 Situační prevence v Přerově.....	25
2.6 Projekty informativní prevence.....	26
2.7 Informativní prevence v Přerově.....	26
2.8 Intervence.....	27
Praktická část.....	29
3 Obecný vývoj kriminality v České republice a kriminality mládeže v České republice.....	29
3.1 Přehled kriminality v ČR.....	30
4 Vývoj kriminality mládeže v Přerově a v České republice v jednotlivých oblastech kriminality.....	35
4.1 Přehled kriminality mládeže v ČR.....	35
4.2 Přehled kriminality osob mladších 15-ti let v ČR.....	37
4.3 Přehled kriminality mladistvých v ČR.....	40
4.4 Přehled celkové kriminality mládeže v ČR.....	42

4.5	Přehled kriminality mládeže v okrese Přerov	45
4.6	Přehled kriminality osob mladších 15-ti let v okrese Přerov	47
4.7	Přehled kriminality mladistvých v okrese Přerov	49
4.8	Přehled celkové kriminality mládeže v okrese Přerov.....	52
5	Obecné srovnání vývoje kriminality mládeže v České republice a v okrese Přerov, a to do roku 1990 a od roku 1990, a analýza možných příčin nárůstu.	56
5.1	Porovnání vývoje násilné kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov.....	56
5.2	Porovnání mravnostní kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov	58
5.3	Porovnání majetkové kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov	59
5.4	Porovnání celkové kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov	60
5.5	Porovnání násilné kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov	61
5.6	Porovnání mravnostní kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov	63
5.7	Porovnání majetkové kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov.....	64
5.8	Porovnání celkové kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov	65
5.9	Porovnání násilné kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov.....	66
5.10	Porovnání mravnostní kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov	67
5.11	Porovnání majetkové kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov	68
5.12	Porovnání celkové kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov	69
6	Aplikace preventivních programů.....	72
	Závěr:	77
	Seznam literatury:.....	78

Úvod:

V poslední době sdělovací prostředky prezentují dramatický nárůst kriminality mládeže v České republice. Je alarmující, že se nezletilí dopouští stále surovějších trestných činů, jež jsou stále častěji uskutečňovány organizovaně. Tento fakt vede k tomu, že se společnost dožaduje tvrdších sankcí a volá po snížení věkové hranice trestně-právní odpovědnosti. Skutečnost, že i osoby mladší 18 let páchají trestnou činností, je závažný sociálně patologický jev, který by měl být v centru pozornosti celé společnosti, neboť porušuje sociální, morální a právní normy společnosti a jako takový je nežádoucí. Mám za to, že problematika nárůstu kriminality této skupiny obyvatelstva by mohla v budoucnosti znamenat nebezpečí zvýšení počtu páchané trestné činnosti. Tyto skutečnosti mě přivedly k tomu, abych se blíže zabýval problémem kriminality mládeže.

Již od roku 2003 jsem ve služebním poměru u Policie České republiky, a to v okrese Přerov. Pravidelně se setkávám s nezletilými pachateli trestné činnosti. A právě z tohoto důvodu jsem se rozhodl zpracovat diplomovou práci s názvem „Vývoj kriminality mládeže v ČR a v Přerově za období let 1980-2010“.

Hlavním cílem této diplomové práce je porovnání vývoje jednotlivých druhů kriminalit mládeže v historickém období let 1980-2010 v Přerově v kontextu České republiky. Daný úkol bude kategorizován do jednotlivých kroků, které jej splní:

- 1) Obecně zaznamenat vývoj kriminality v České republice a kriminality mládeže v České republice.
- 2) Zaznamenat vývoj kriminality mládeže v okrese Přerov a v České republice v jednotlivých oblastech kriminality (v oblasti násilné, mravnostní a majetkové kriminality.)
- 3) Srovnat obecný vývoj kriminality mládeže v okrese Přerov v kontextu s vývojem kriminality mládeže v České republice ve dvou obdobích a to v období do roku 1990 a období od roku 1990, a analyzovat možné příčiny zjištěného stavu.
- 4) Aplikace preventivních programů zabývajících se kriminalitou mládeže ve sledovaném období a jejich srovnání v daných územích (ČR a okres Přerov) a vyhodnocení jejich dopadů.

Ke splnění hlavního cíle a jednotlivých dílčích kroků budou použita data, která budou interpretována prostřednictvím analýzy. Následně, po srovnání, budou data vyhodnocena a interpretována.

Teoretická část

1 Základní pojmy

1.1 Kriminalita, kriminalita mládeže a delikvence

Kriminalita a její živelný nárůst je doprovodným úkazem soudobé společnosti. Tento jev je vnímán také jako důsledek celé řady společenských změn. Pojem kriminalita začíná být součástí všední reality téměř každého občana, neboť nejen že je každý občan informován o nejnovějších událostech ze všech regionů sdělovacími prostředky, ale také bohužel narůstá i počet těch, kteří s ní mají určitou vlastní zkušenost či nepříjemný prožitek. Černé kroniky patří k nejpoblíbenějším rubrikám ve všech médiích. Novináři a reportéři se při honbě za senzačními zprávami, zvýšením prodeje a sledovanosti řídí nepsaným pravidlem, které znamená jen to, že čím zvrhlejší, horší a morbidnější zločin byl spáchán, tím více se mu věnují a přináší o něm více detailů. Záměrem společnosti pochopitelně není, aby se lidé obávali o své životy, zdraví či majetek, ale do určité míry má bázeň i přínos v tom smyslu, že jsou občané obezřetnější.

*Pojem **kriminalita** pochází z latinského slova „crime“ = zločin. Kriminalitou rozumíme společenský jev, jehož důsledkem je trestná činnost. Kriminalita je úhrn činů uvedených v trestním zákoníku obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu¹. Kriminalita vyjadřuje faktickou kriminalitu, tedy skupinu všech trestných činů popsanych v trestně-právních předpisech a spáchaných jakoukoli osobou, tedy i tím, kdo není trestně odpovědný. V obecném slova smyslu se jedná o zločinnost, tedy souhrn veškeré trestné činnosti.*

Kriminalita mládeže je podskupinou celkové kriminality a zahrnuje jednání osob ve věku do 18 let, které překročily právní a společenské normy, což je charakteristické pro trestný čin. Osoby ve věku 15-18 let se označují jako mladiství a jsou ze zákona trestně odpovědní s jistým omezením.

Od kriminality mladistvých je třeba odlišovat **kriminalitu dětí**, která je druhou podskupinou kriminality mládeže. Důvodem je skutečnost, že osoby mladší patnácti let

---

¹ <http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>

nejsou v České republice trestně odpovědné. Není tedy možné vůči nim užít trestněprávních prostředků. Čin spáchaný osobou mladší patnácti let není soudně trestným deliktem a nelze jej kvalifikovat jako trestný čin. Pokud taková osoba spáchá skutek, který by jinak splňoval všechny formální i materiální znaky trestného činu, mluvíme o něm jako o činu jinak trestném. Spáchá-li však dítě mezi 12. až 15. rokem věku čin, za který lze dle trestního zákona uložit výjimečný trest, může se takovému jedinci uložit v občansko-právním řízení ochranná výchova, který uloží příslušný soud².

Trestná činnost dětí a mladistvých se v mnoha ohledech liší od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů. To je dáno stupněm psychického a somatického vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Mládež páčá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině. Trestná činnost je ve většině případů páčána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové). Impulsem pro trestnou činnost je v řadě případů alkohol, případně jiná návyková látka zvyšující agresivitu a nepřiměřené reakce. Příprava trestné činnosti je nedokonalá, obvykle schází prvek plánování, častá je i nedostatečná příprava vhodných nástrojů ke spáčání trestného činu. Trestná činnost se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje devastací, ničením předmětů a znehodnocením zařízení.

Některé znaky způsobu spáčání trestné činnosti souvisejí se somatickými znaky pachatele, např. vyšší rychlostí pohybu, mrštností, obratností, menší postavou a nižší váhou. Výběr předmětu útoku je určován jiným hodnotovým systémem než u dospělých. Mladí pachatelé často odcizují předměty, které momentálně potřebují, nebo které se jim vzhledem k věku líbí (např. automobily, motocykly, videa, televizory, oblečení, zbraně, nože, alkohol, cigarety, léky apod.). Věci získané z trestné činnosti bývají rozdělovány ve skupině. Finanční prostředky se zpravidla utrácejí společně. Při dělení je patrná hierarchie a podíl na spáčané trestné činnosti.

Faktory ovlivňující vznik dětské kriminality a kriminality mladistvých hledají odborníci z mnoha vědních disciplín řadu let. Příčin je podle jejich jednotného stanoviska celá řada a pro náležité řešení problému kriminality mládeže je nutné tyto příčiny identifikovat a dále s nimi pracovat, aby bylo možné přijmout efektivní opatření k prevenci.

Širším pojmem než kriminalita je **delikvence**, neboť označuje činnost porušující nejen právní, ale i společenské normy, tedy širší okruh norem chráněných právními předpisy. Ten,

---

² <http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>

kdo se dopustí delikventního chování se podle míry společenské nebezpečnosti a druhu porušené normy může dopustit jak trestného činu, tak například i přestupku. Jednání označované jako delikventní se vztahuje i na děti a mladistvé. V případě jejich delikventního chování jsou tyto označováni jako delikventi.

Každý člověk se ve svém životě dostává do mnoha situací či problémů, které ho mohou do určité míry ovlivnit. Zejména děti a mladiství jsou během svého růstu a dospívání ovlivněni celou řadou vlivů, vnitřních i vnějších, pozitivních i negativních. Pokud je jedinec ovlivněn záporně, dochází u něj k chování či jednání, jež označujeme jako sociálně patologické. Jedná se zejména o užívání návykových látek, kriminalitu nebo různé formy agresivního chování. **Sociálně patologickým jevem** se obecně rozumí takové chování jedince, které je charakteristické především nezdravým životním stylem, nedodržíváním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot, chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém důsledku pak k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím³.

1.2 Mládež, mladiství, nezletilí a děti

Kdy nastává v životě jedince okamžik, kdy přestává být dítětem a stává se dospělým? I když současné výzkumy ukazují na to, že se prodlužuje doba dospívání a dospělými se lidé stávají v pozdějším věku, a to kolem 25 let, a naopak puberty dosahují dříve, je zákonem⁴ upraveno, že zletilosti a způsobilosti k právním úkonům nabývá člověk v 18. letech. Tímto okamžikem se podle platné právní úpravy stává člověk dospělým a je plně odpovědný za své jednání a skutky. Do okamžiku zletilosti je člověk považován za nezletilého. Nedospělí jsou však označováni i dalšími pojmy jako např. pubescenti, adolescenti, děti a mládež.

Definice pojmu **mládeže** není v současné době jednotná, z tohoto důvodu se v literatuře můžeme setkat u různých autorů s odlišnou definicí, a to ve vazbě na tom, z jakého hlediska tuto skupinu daný autor popisuje a vymezuje. Jinak charakterizují mládež psychologové, jinak sociologové a jinak kupříkladu kriminologové. Obecně je pojmem

---

³ POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J., TOMKO, A.. *Prevence sociálně patologických jevů: Manuál praxe*. Brno : Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s., 2003. 186 s. ISBN 80-86568-04-0, str. 9

⁴ § 8 odst. 2) zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

mládež označována věková skupina nalézající se svým vývojem mezi dětstvím a dospělostí. I tato skupina se vymezuje různě, a to v rozmezí od 13-15 do 25-30 let. V tomto období se mladí lidé začleňují do společnosti, vstupují na trh práce, osvojují si společenské normy a požadavky, formují svůj světový názor. Mládež je širším pojmem, který zahrnuje jak skupinu dětí, tak skupinu mladistvých.

Dítětem se rozumí osoba mladší patnácti let. Dolní věková hranice zde není výslovně určena, přirozeně jí ale je okamžik narození. Horní věkovou hranici zakládá počátek trestní odpovědnosti fyzické osoby, což je věk patnácti let.

Jako **mladistvý** je českým právním řádem označován ten, kdo dovršil patnácti let věku, ale nedovrčil osmnáctého roku věku.

Pro účely této diplomové práce je zvolena definice ve vazbě na trestně-právní předpisy, neboť kriminalitou mládeže označujeme jejich trestní jednání. Z kriminologického hlediska pojem mládeže zahrnuje tři věkové skupiny, a to *děti* (ještě trestně neodpovědné), *mladistvé* (15-18 let) a *mladé dospělé* (18 – 21, resp. 24 let)⁵. Jinak - úžeji - k termínu přistupuje policie, která ve svých statistikách kriminality mládeže mluví pouze o dětech a mladistvých.

Zákon č. 218/2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže⁶ ale pod pojmem mládež chápe jen dvě skupiny, a to:

- děti mladší patnácti let⁷ a
- mladiství.

Pro dokreslení problematiky kriminality mládeže považují za nutné zmínit i hranice trestní odpovědnosti v jiných evropských státech, které jsou stejně jako Česká republika členskými státy Evropské Unie. V jednotlivých státech se značně liší: pohybuje se mezi 10 a 17 lety. Ve Velké Británii je to 10 let, 12 let v Nizozemí a Řecku, 13 let ve Francii, 14 let v Německu, Rakousku, Itálii, Maďarsku, Irsku a v Belgii, 15 let ve Švédsku, Norsku, Finsku, Dánsku, Polsku, Slovensku a 17 let v Lucembursku.

---

⁵ Horní hranice věkové kategorie „mladý dospělý“ není chápána jednotně a je velmi volná, někdy je za ni považován věk 21, 24 ale i 30 let.

⁶ dále též jen „ZSVM“.

⁷ V policejní praxi se pro označení osoby mladších patnácti let pomocně používá pojem „nezletilý“

1.3 Trestní odpovědnost, trestný čin, provinění a správní delikty

Krajním prostředkem ochrany nejdůležitějších zájmů společnosti, práv a svobod jednotlivců, jejich života, zdraví a majetku před nejnebezpečnějšími útoky fyzických osob poskytuje trestní právo a trestně-právní normy. Trestní právo stanoví, za jakých podmínek určitý způsob společensky škodlivého jednání představuje trestný čin a jaké sankce za něj mohou být uloženy a zároveň upravuje, jakým způsobem stát prostřednictvím svých příslušných orgánů spáchání trestných činů zjišťuje, aby byli jejich pachatelé náležitě potrestáni.

Trestní právo je nejstriktnější nástroj státu k ochraně trestním zákoníkem stanovených zájmů, kdy takto doplňuje ochranu poskytovanou právními předpisy z jiných odvětví práva. Trestně-právní ochrana nastupuje teprve tam, kde ostatní právní prostředky byly neúčinné. Na protiprávní jednání je nutné odpovědět prostředky trestního práva až v mezích případech. Platí, že pouze v trestním procesu lze závazně určit, že se stal určitý trestný čin, a která osoba je za jeho spáchání odpovědná a jaké to pro ni bude mít právní důsledky.

Podle charakteru subjektu trestní odpovědnosti můžeme rozlišovat trestní právo dospělých a trestní právo mladistvých. České trestní právo je komplexně upraveno v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Trestní právo mladistvých je upraveno zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže a je ve vztahu speciality k trestnímu zákoníku. Ve zvláštní části trestního zákoníku jsou uvedeny všechny činy, které jsou trestné, přičemž u každého je stanovena výše trestu. Jakým způsobem probíhá řízení proti pachatelům kriminality, určuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Východiskem trestní odpovědnosti je dle platného českého trestního práva **trestný čin**, resp. u mladistvých **provinění**. Trestným činem rozumíme pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně⁸. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění⁹.

Platí, že každý je odpovědný za své vlastní jednání. Na této zásadě je založeno i české trestní právo. Každý jedinec nese odpovědnost za své jednání a trest (trestní opatření u mladistvých) by měl být osobní újmou pachatele. Ten kdo poruší právní normy a spáchá tak trestný čin (provinění u mladistvých) je za své jednání **trestně odpovědný**. Podle českého

---

⁸ § 13 odst. 1 zák.č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁹ § 6 z. č. 218/2003 Sb. zákon o soudnictví ve věcech mládeže

trestního práva může být pachatelem jedině taková osoba, jež je v době spáchání činu přičetná, dovršila patnáctý rok věku a je rozumově a mravně vyspělá, jde-li o mladistvého pachatele provinění. Tyto podmínky musí být splněny vždy a současně. Dále pak podle okolností konkrétního případu musí být u mladistvého pachatele splněn předpoklad, že je rozumově a mravně vyspělý tak, aby mohl rozpoznat nebezpečnost činu pro společnost nebo ovládat své jednání. V případě, že by na posledním místě jmenovaná podmínka nebyla naplněna, nebyl by mladistvý za své jednání trestně odpovědný. U mladistvého pachatele tedy nestačí, že dosáhl věku patnácti let, ale také musí být schopen mentálně a psychicky chápat smysl a význam svého jednání.

Při posuzování trestní odpovědnosti za spáchaný čin, tedy posuzujeme věk pachatele, jeho přičetnost a u mladistvých pachatelů i jeho rozumovou a mravní vyspělost, není-li splněna některá z uvedených podmínek, není pachatel trestně odpovědný.

Trestní právo postihuje jen společensky nejzávažnější delikty, neznamená to však, že by jiná, méně závažnější jednání zůstala bez postihu. Trestní právo je doplňováno i dalšími právními odvětvími, zejména pak správním právem. Správní právo stanoví, co jsou to **správní delikty**, kterými rozumíme takové protiprávní jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, a za které ukládá správní orgán trest stanovený normou správního práva. Významnou podskupinou správních deliktů jsou přestupky. **Přestupek** je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v přestupkovém nebo jiném zákoně pokud nejde o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin¹⁰. Společným znakem trestného činu a přestupku je, že se v obou případech jedná o protisociální činy. Pro obě skupiny je dále totožné, že k odpovědnosti za trestný čin i přestupek se vyžaduje zavinění jednajícího, přičetnost a dosažení zákonem stanoveného věku patnácti let. Odlišnost trestného činu od přestupků však nalezneme ve stupni jejich nebezpečnosti, v právních následcích spojených s jejich spácháním, ale také v následcích odsouzení.

1.4 Ukládání trestněprávních sankcí a sankcionování mladistvých

Jak již bylo popsáno výše, každý jedinec je odpovědný za své jednání a trest, jež může být následkem jeho jednání, by měl být jeho osobní újmou. O vině pachatele za spáchaný

---

¹⁰ § 2 odst. 1 z.č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích

trestný čin (provinění u mladistvých) a následně o jeho trestu rozhoduje jedině soud v trestním řízení¹¹.

I ukládání trestněprávních sankcí se liší podle toho, zda je sankce ukládána pachateli dospělému, nebo zda se jedná o mladistvého pachatele. Rozdíly mladistvých a dospělých pachatelů, jež plynou z obecně nižší rozumové a mravní vyspělosti a nezralosti mladistvých, odůvodňují nejen zvláštní úpravu podmínek vzniku trestní odpovědnosti, ale také zvláštní právní úpravu při řešení důsledků deliktu spáchaného mladistvým. Výchozí hypotézou pro takovou úpravu je skutečnost, že u mladistvých existuje větší možnost, že se podaří jejich výchovu a budoucí život ovlivnit natolik, aby se již v budoucnu trestné činnosti nedopouštěli.

Podle platné právní úpravy nemohou být osoby mladší patnácti let za spáchání trestného činu stíhány a tedy ani potrestány. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže¹² však připouští možnost uložit i jim sankci ve formě opatření, a to zpravidla na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření.

Trestání dospělých je upraveno trestním zákoníkem, který rozlišuje dva typy sankcí, a sice tresty a ochranná opatření, jež lze ukládat jak samostatně, tak i vedle sebe. Ukládání sankcí za provinění a činy jinak trestné spáchané osobami mladšími patnácti let upravuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže, který stanoví¹³, že účelem opatření ukládaných mladistvým je zejména vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, dále pak jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páchaní provinění. Jedná se tedy především o výchovný účel ukládání sankcí mladistvým.

Právní následky provinění spáchaných mladistvými a činů jinak trestných spáchaných dětmi mladšími označuje zákon jako **opatření**. U mladistvých je možné ukládat opatření trojího druhu, a sice výchovné opatření, ochranné opatření a trestní opatření, zatímco u dětí mladších patnácti let lze ukládat pouze výslovně uvedená opatření, a to dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu a ochrannou výchovu. To ovšem často vede k tomu, že mladiství z těchto zařízení utíkají a na svobodě se dopouštějí další trestné činnosti. Jsou si také velmi dobře vědomi faktu, že nemohou být potrestáni.

---

¹¹ srov. čl. 90 Ústavy

¹² § 93 odst. 1 ZSVM

¹³ §9 ZSVM

K tomu, jaké konkrétní opatření soud mladistvému za jeho provinění uloží, platí základní obecné vodítko v ustanovení § 3 odst. 3 ZSVM, podle kterého opatření ukládané podle tohoto zákona musí přihlížet k osobnosti toho, komu je ukládáno, včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, zdravotnímu stavu, jakož i jeho osobním, rodinným a sociálním poměrům, a musí být přiměřené povaze a stupni nebezpečnosti spáchaného činu. Je tak kladen důraz na individuální posouzení každého případu a na možnosti nápravy konkrétního jedince, jeho poměry a možnosti výchovy, kdy až po přihlédnutí k těmto okolnostem přichází na řadu úvaha o povaze a stupni nebezpečnosti spáchaného protiprávního jednání.

Výchovná opatření

Výchovná opatření mají zásadní význam z pohledu usměrnění způsobu života mladistvého žádoucím směrem. Účelem výchovného opatření není represivní působení na mladistvého. Jsou v zásadě nejmírnějším druhem opatření, které má zajišťovat a podporovat výchovu mladistvých. *Výchovnými opatřeními jsou dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou¹⁴.*

Ochranná opatření

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže rozlišuje tři druhy ochranných opatření, a to ochranné léčení, zabránění věci a ochrannou výchovu. Ochranná opatření mají za cíl kladně ovlivňovat duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého, a ochraňovat společnost před páchaním provinění mladistvými.

Trestní opatření

Trestní opatření jsou nejpřísnějším druhem trestněprávních následků provinění. Trestní opatření je možné aplikovat pouze tehdy, kdy by zvláštní způsoby řízení a opatření, jež obnovují narušené sociální vztahy a přispívají k předcházení provinění, zřejmě nevedly k dosažení jejich účelu a účelu zákona, kterým je snaha o to, aby mladistvým pachatelům a pachatelům mladším patnácti let byla ukládána pouze taková opatření, která by účinně přispívala k tomu, aby se mládež nadále páchaní protiprávního činu zdržela a našla si společenské uplatnění odpovídající schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěla k odčinění újmy vzniklé protiprávními činy. Mladistvým lze uložit pouze obecně prospěšné práce,

---

¹⁴ § 15 odst. 2) ZSVM

peněžitě opatření, peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, vyhoštění, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a odnětí svobody nepodmíněné. U trestních opatření, nespojených s odnětím svobody, se uplatňují prvky individuální prevence zaměřené na resocializaci a rehabilitaci mladistvých pachatelů, při jejich použití nejsou vytrženi ze svého sociálního prostředí. Trestní opatření sledují ochranu mladistvého před negativními vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění. Nejzávažnějším trestním opatřením, ukládaným jen v nejkrajnějších případech, je odnětí svobody.

Závěr kapitoly č. 1:

V první kapitole této diplomové práce jsem vysvětlil základní pojmy, se kterými v diplomové práci pracuji a které se této problematice dotýkají, zejména jsem vysvětlil obecné pojmy a definice, které jsou pro analýzu jakéhokoliv problému důležité.

2 Prevence kriminality, intervence

Jak již bylo řečeno, téma kriminality a zejména pak téma kriminality mládeže je v centru pozornosti celé společnosti, neboť se dotýká citlivých oblastí jako je ohrožení života, zdraví a majetku. Proto je nezbytné se zabývat i otázkou předcházení a zamezení vzniku kriminality. Eliminace a včasné zjištění příčin vzniku kriminality je spojeno s problematikou snižování motivů a příležitostí k páčání trestné činnosti a představuje hlavní úkol preventivní politiky, jež je náplní činnosti celého okruhu subjektů, mezi něž patří mimo jiné orgány činné v trestním řízení, ústřední orgány státní správy, orgány veřejné správy, církve, zájmové sdružení občanů a také jednotlivé občany.

Prevence kriminality zahrnuje širokou škálu opatření, jež se liší v závislosti na subjektu, který preventivní opatření aplikuje, s ohledem na adresáty preventivních opatření a také v závislosti na sociálně-patologickém jevu, jemuž má preventivní opatření předejít. Nežádoucí chování mládeže v podobě kriminality ovlivňuje a mění i intervenční vnější zásahy orgány obcí, konkrétně sociálních pracovníků.

*Prevence kriminality má svůj institucionální základ v roce 1993, kdy byl usnesením vlády České republiky zřízen mezirezortní iniciační, koordinační a metodický orgán, kterým je **Republikový výbor pro prevenci kriminality**¹⁵ (dále též jen “Republikový výbor”).* Členy Republikového výboru jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Nejvyšší státní zastupitelství, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity. Úkoly související s činností sekretariátu Republikového výboru plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a podpora její realizace na úrovni místní. Rozhoduje i o přidělování finančních prostředků na projekty vytvářené v rámci jednotlivých preventivních programů Republikového výboru. Výsledkem meziresortní spolupráce je vybudovaný systém prevence kriminality v České republice, který se opírá o resortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů.

---

¹⁵ <http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality-37669.aspx>

Z pohledu prevence kriminality došlo po roce 1996 k dalšímu výraznému vývoji, který byl spojen s přípravou vstupu České republiky do Evropské unie. V tomto období byl zaveden systém dotací, podporující projekty zabývající se prevencí kriminality.

Prevence kriminality je z hlediska adresátů, na něž je zaměřena, dále členěna do tří podskupin, a to:

- a) **Primární prevence kriminality** – zaměřuje se na všechny občany a zahrnuje zejména vzdělávací, osvětové, informativní, volnočasové a vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost. Primární prevence je poskytována na úrovni rodiny, školy a místních institucích. Prevenci na této úrovni řídí zejména Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
- b) **Sekundární prevence kriminality** – je orientována na rizikové skupiny osob a jedince, u nichž je vyšší riziko, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestného činu. Dále se zaměřuje na sociálně-patologické jevy, jako například zneužívání návykových látek, rasismus, šikanu, vandalismus, a také na problematiku motivů k páčání trestné činnosti, například dlouhodobá nezaměstnanost, sociální chudoba apod. V neposlední řadě se zaměřuje na extrémně nepříznivé životní prostředí v ghettech, holobytech, squotech atd.
- c) **Terciální prevence kriminality** – jedná se o následnou prevenci zaměřenou na resocializaci rizikových jedinců a skupin osob, a to například formou vzdělávacích akcí, rekvalifikací, poradenství a poskytování odborné pomoci v životních situacích.

Dalším možným členěním prevence kriminality je její rozdělení dle kriminogenních faktorů, tedy podle toho na jaký druh rizikového činitele, jež motivuje, ovlivňuje, působí a napomáhá páčání trestné činnosti, je prevence kriminality zaměřena. Prevenci kriminality takto dělíme do tří oblastí:

- a) **Sociální prevence** – předmětem je předcházení kriminalitě a přijímání preventivních opatření v oblasti sociální politiky, kde dochází k sociálním interakcím a formování norem chování a mezilidských vztahů. Podskupinu sociální prevence tvoří i prevence viktimologická, která se zaměřuje se na oběti a případné oběti trestných činů.

- b) **Situační prevence** – spočívá v přijímání takových preventivních opatření, které by odstranily příležitosti k páčání trestné činnosti a snížily počet rizikových situací. Preventivní opatření tohoto druhu zvyšují pravděpodobnost odhalení trestných činů, dopadení jejich pachatelů a následně jejich potrestání.
- c) **Informativní prevence** – preventivní opatření tohoto druhu jsou orientována na informování a komunikaci s občany o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností.

Prevence kriminality je vedle represe součástí trestní politiky. Represivní funkce spočívá v zabránění pachatelům v páčání další trestné činnosti a v průběhu výkonu trestu nebo výkonu opatření u mladistvých pachatelů vytvářet podmínky pro jejich převýchovu, obnovení narušených sociálních vztahů a jejich opětovné začlenění do společnosti. I ukládání trestů a trestních sankcí však v sobě nese prvky prevence. Překročení zákona je spojeno i s představou trestu, který by měl být takový, aby nejen chránil společnost před pachateli trestných činů, ale také aby i zabránil odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovával jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím výchovně působit i na ostatní členy společnosti. Trest sám o sobě totiž nepřestavuje cíl, ale je prostředkem k dosažení i jiných výsledků, zejména převýchovu pachatelů, působení na potenciální pachatele atd.

2.1 Prevence kriminality mládeže

Prevence kriminality mládeže pojímá širokou škálu nerepresivních opatření, jež představují souhrn všech aktivit vyvíjených státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, a které směřují k předcházení páčání kriminality mládeže a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potenciální pachatele a oběti trestných činů.

Širším pojmem je prevence delikvence mládeže, která se zabývá prevencí delikventního chování u celé populace dětí, a to i u těch, které se ještě delikventního chování nedopustily, ale podle určitých poznatků lze soudit, že k němu mají trvalejší sklon.

Jestliže je cílem prevence kriminality zamezit kriminalitě již před jejím vznikem a pokud již došlo k výskytu kriminality, pak v přijímání takových opatření, zabraňujícím jejím pokračování, znamená to, že se prevence kriminality zaměřuje na faktory, které kriminalitu

předurčují. V případě kriminality mládeže je prevence ve vazbě s vnějšími faktory jakými jsou rodina, škola, vrstevníci, sdělovací prostředky atd.

Kriminalita mládeže je ovlivněna jak působením vlivů platných obecně, tak vzhledem k jejich vývoji, rozumové a mravní vyspělosti vlivům specifickým. Příčiny vzniku kriminality mládeže můžeme nalézt ve dvou skupinách, a sice:

- a) **Příčiny spojené s osobou pachatele**, kterými jsou zejména faktory vnitřní povahy, biologické, fyziologické a psychologické, mající základ ve zděděných a vrozených vlastnostech jedince a jeho raném vývoji. Osobnost mladistvého pachatele je popisována podle jeho schopností, inteligence, motivace či emocí. Příčiny vzniku kriminality se snaží najít v osobní a rodinné anamnéze a v podmínkách formování jeho osobnosti.
- b) **Příčiny stojící mimo osobu pachatele**, jimiž jsou faktory vnější povahy, přicházející z vnějšího prostředí, např. vlivy rodiny, školy, vrstevníků, sdělovacích prostředků apod.

2.2 Projekty v oblasti sociální prevence

Jelikož sociální prevence zahrnuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchání trestné činnosti, jsou projekty z okruhu sociální prevence orientovány především na potenciální nebo již na skutečné pachatele trestné činnosti, na kriminogenní prostředí a na sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel. Do sociální prevence je zahrnuta také pomoc obětem trestné činnosti.

Základním prvkem sociální prevence je výchova v rodině a výchova ve školách. Prostředkem sociální prevence je také sociální politika státu, dopadající na systém vzdělávání, zaměstnanost, stabilitu rodiny, systém justice a policie. V oblasti sociální prevence však mohou působit i nestátní organizace zabývající se rizikovou mládeží.

Široké spektrum projektů lze rozčlenit dle považující povahy aktivit a zaměření na cílové skupiny následujícím způsobem:

- Sportovní aktivity (sportovní vybavení, skate + in-line areály, hřiště)
- Jiné zájmové aktivity (klubové, technické, umělecké)
- Nízkoprahová zařízení + streetwork

- Poznávací akce, výchovné a terapeutické pobyty
- Krizová a poradenská zařízení (azylová zařízení, výchovná zařízení)
- Specifické projekty (projekty na zvyšování právního vědomí proti šikaně a projekty participující na činnosti Probační a mediační služby, Systém včasné intervence, fanprojekty apod.)
- Pomoc obětem trestné činnosti

Přesné hranice vymezující výše uvedené typy nelze většinou stanovit, protože aktivity, které zahrnují, se často prolínají a přesahují. Navrženou typologii je tudíž třeba chápat jako orientační a zařazování projektů k jednotlivým typům záleží na jejich obsahu a podílu převládajících aktivit.

2.3 Sociální prevence v Přerově

a) Pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením

Jedná se o projekt, který je již zřízen na všech městských úřadech. Cílem projektu bylo zřídit místo pro sociálního kurátora, který koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám hrozícím sociální vyloučení, převážně po návratu z výkonu trestu odnětí svobody. Přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky. Podporuje rovnost uživatelů a slouží také ochraně společnosti před šířením nežádoucích jevů (kriminalita, závislosti všeho druhu, rizikový život na ulici atp.).

Magistrát města Přerova zaměstnává sociálního kurátora s působností pro celý správní obvod (vč. Kojetína). Umožňuje mu výkon kontinuální sociální práce s pachateli trestné činnosti, tj. zejména návštěvy ve věznicích a vazebních věznicích, a to během vazby, výkonu trestu odnětí svobody a před propuštěním z výkonu trestu.

Po návratu osoby z výkonu trestu odnětí svobody, mimo zmíněného odborného sociálního poradenství, může doporučit Referátu hmotné nouze a dávek pro osoby se zdravotním postižením Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Olomouci, pracoviště Přerov, poskytnutí mimořádné okamžité pomoci až do výše 1 000,- Kč.

b) Program soužití

Program soužití je realizován výhradně na území města Přerova a je postaven na myšlence, která je zakotvena v listině základních práv a svobod, tedy, že lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. (čl. 3 Listiny základních práv a svobod).

Mezi výchozí cíle tohoto programu je zařazeno vytváření rovných příležitostí pro všechny občany žijící v Přerově, vytváření podmínek pro zapojení všech obyvatel do života ve městě, rozvíjení uvědomování si kulturní identity a tradičních hodnot života národnostních menšin a etnik a aktivně přispívat k bezkonfliktnímu soužití všech obyvatel města založeném na partnerství, rovnosti příležitostí a občanské solidaritě.

Pro naplnění celého programu je nutné splnit tyto související problematiky, které město Přerov trápí:

1. Bytová problematika
2. Vzdělávání
3. Volný čas
4. Vzájemná komunikace

Cílem programu **v oblasti bytové problematiky** je:

- *Postupně vytvořit ve městě Přerově účinný systém bydlení pro sociální potřeby*
- *Rozšířením obecního bytového fondu pro sociální potřeby zvýšit nabídku obecních nájemních bytů pro sociální potřeby, odpovídajících svými vlastnostmi osobám se specifickými potřebami v oblasti bydlení*
- *Zvýšit dostupnost bydlení pro sociální potřeby*
- *Prevence sociálního vyloučení, prevence kriminality, ochrana společnosti před negativními jevy, integrace cílové skupiny osob se zvláštními potřebami v oblasti*

bydlení do běžného života, zlepšení společenského obecného povědomí o zranitelných osobách, odbourání předsudků

- *Zvýšit dosažitelnost trhu s byty¹⁶*

Cílem programu v **oblasti vzdělávání** je:

- *Rozvíjet pozitivní a nestereotypní postoje účastníků výchovně vzdělávacího procesu ke kulturním rozdílům*
- *Vytvářet demokratické, kooperativní, kreativní, rozvíjející a bezpečné prostředí pro všechny účastníky výchovně vzdělávacího procesu*
- *Vytvářet podmínky pro dokončení základní školní docházky v souladu s platnou legislativou*
- *Odstranění jazykových bariér*
- *Adekvátní přístup škol a školských zařízení k specifickým hodnotám, zájmům a potřebám romských rodin a jejich dětí¹⁷*

Cílem programu v **oblasti volného času** je:

- *Pomoc při uvědomování si a nacházení možností trávení volného času*
- *Aktivně se zapojovat do volnočasových aktivit nejen dětí, ale i dospělých*
- *Primární prevence*
- *Rozvoj osobnosti dítěte*
- *Vytvářet podnětné prostředí*
- *Zlepšovat spolupráci s rodinou*
- *Rozvoj spolupráce s různými subjekty na území města¹⁸*

Cílem programu v **oblasti komunikace** je:

- *Zprostředkovat komunikaci nejen v rovině úřední*
- *Zvládnout komunikační dovednosti, nabídka pro zaměstnance Magistrátu města Přerova a zástupce neziskového sektoru*

---

¹⁶ <http://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-skolstvi/programy-v-oblasti-socialnich-a-socialne-zdravotnich-sluzeb/program-souziti.html>

¹⁷ <http://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-skolstvi/programy-v-oblasti-socialnich-a-socialne-zdravotnich-sluzeb/program-souziti.html>

¹⁸ <http://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-skolstvi/programy-v-oblasti-socialnich-a-socialne-zdravotnich-sluzeb/program-souziti.html>

- *Jednání s klienty*
- *Asertivní přístup ke klientům*
- *Jednání v obtížných situacích*
- *Řešení konfliktních situací*
- *Jak zvrátit blížící se násilí*
- *Jednat u kulatého stolu se zástupci města Přerova, státními i nestátními institucemi a zástupci národnostních menšin a etnik, přičemž cílem jednání je předávat stěžejní informace při řešení celé problematiky nejen národnostních menšin, ale i různých etnik na území města¹⁹.*

c) Projekt „Tour de dvůr“

Jeho cílem je předcházet kriminalitě v takzvaných vyloučených lokalitách a řešit případné napětí. To, co trvalo několik dnů, tak může být vyřešeno okamžitě. Přímo v problémových oblastech působí na plný úvazek terénní pracovník.

Projekt Tour de dvůr se týká policie, městských strážníků a neziskových organizací. Mezi ně patří třeba Člověk v tísni, Armáda spásy či Kappa – Help. Zástupci všech stran se scházejí jednou měsíčně, vyhodnocují situaci a řeší společně vzniklé problémy. Přímo ve vytypovaných lokalitách působí terénní pracovník, který je v každodenním styku s obyvateli těchto komunit.

d) In-line hřiště

V rámci sociální prevence kriminality bylo v roce 1999 v městě Přerově vybudováno skateboardové hřiště. V prvních letech patřil mezi nejlepší v České republice, kde se koná spousta sportovních akcí. Do současné doby se jedná o areál, který je hojně využíván mládeží z Přerova a okolí. Mládež zde předvádí své sportovní výkony na skateboardech, in-line bruslích nebo freestylových kolech. Na provoz a udržování pořádku dohlíží správce, který je zaměstnancem města Přerova. Preventivní dohled zde vykonává Policie ČR spolu s městskou policií. V současné době je o tento druh volnočasové aktivity u mládeže značný zájem. V určitých měsících v roce se dá říci, že zájem převyšuje kapacitu tohoto sportovního areálu.

---

¹⁹ <http://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-skolstvi/programy-v-oblasti-socialnich-a-socialne-zdravotnich-sluzeb/program-souziti.html>

Vybudováním tohoto sportoviště se snížila míra poškozování veřejných, popř. soukromých zařízení. Skateboardisté už přestali pro jízdu využívat nevhodných lokalit, zejména funkčních parkovišť a komunikací. Došlo k zajištění větší bezpečnosti při provozování tohoto, mezi mládeží, rozšířeného sportu a k rozšíření alternativ využívání volného času dětí a mládeže.

2.4 Projekty situační prevence

Situační prevence je založena na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech za určitých okolností. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti tím, že minimalizuje kriminogenní podmínky prostřednictvím klasické, technické, fyzické a režimové ochrany.

- *Klasická ochrana – mechanické zábranné prostředky (např. různé bezpečnostní uzamykací systémy, zabezpečovací systémy dveří apod.)*
- *Technická ochrana – elektrická zabezpečovací a požární signalizace*
- *Fyzická ochrana objektů – je prováděna policií, armádou, strážnými a zaměstnanci soukromých bezpečnostních služeb*
- *Režimová ochrana – zahrnuje administrativně organizační opatření komplexního charakteru²⁰*

Cílem opatření situační prevence je:

- *Ztížení dostupnosti cílů a snížení výnosnosti trestných činů pro pachatele*
- *Zvýšení pocitu bezpečí občanů*
- *Vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách*
- *Zvýšení efektivity práce bezpečnostních složek a zlepšení koordinace jejich postupu*
- *Využití jako represivního prostředku pro zachycení, identifikaci, dopadení pachatele a při dokazování trestné činnosti²¹*

---

²⁰ DOČKAL Martin, DOSTÁLOVÁ Ivana. *Typy projektů prevence kriminality*. Odbor prevence ministerstva vnitra, Praha 2008

Mezi projekty situační prevence patří především zabezpečování bytů, rodinných domků, chat a dalších soukromých i veřejných objektů proti vloupání, napojování objektů na PCO (*Pult centralizované ochrany objektů*), osvětlení frekventovaných a nepřehledných míst, instalace Městského kamerového dohlížecího systému apod.

Vedle ochrany veřejných i soukromých objektů jsou prováděny i projekty, jež nabízejí různým cílovým skupinám občanů také paletu nástrojů individuální ochrany (různé paralyzéry, spreje apod.) a instrukce v jakých situacích a jakým způsobem je vhodné tyto nástroje efektivně využít.

2.5 Situační prevence v Přerově

a) Městský kamerový systém v Přerově

K projektům situační prevence v Přerově můžeme zařadit Městský kamerový systém, který je nainstalován na služebně Městské policie Přerov. Tento projekt byl realizován již v roce 1997, když bylo zakoupeno a nainstalováno v centru města Přerov šest kamer a příslušné technicko – komunikační vybavení. Následující rok byl tento kamerový systém rozšířen o další 3 kamery. V rámci priorit a vyvrcholení programu prevence kriminality v oblasti městských kamerových monitorovacích systémů a užší spolupráce mezi městem Přerovem, městskou policií a PČR, došlo k propojení MKMS s operačním střediskem OŘ PČR v Přerově. Na počátku roku 2009 má Městská policie Přerov 11 klasických kamer a jednu širokoúhlou Sentry Scope.

b) Pult centralizované ochrany objektů v Přerově

Jako další prvek mezi situační prevencí můžeme zařadit „Pult centralizované ochrany objektů“. Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o elektronické hlídání strategických budov města, ať už to jsou soudy, úřady, pošty, banky, školy, muzea apod. V těchto objektech jsou nainstalovány senzory a čidla, která v případě narušení objektu spustí uvnitř alarm a vysílají elektronický signál k operačnímu důstojníkovi PČR, který následně provede potřebná opatření, aby došlo k okamžitému výjezdu policistů k objektu narušení.

---

²¹ DOČKAL Martin, DOSTÁLOVÁ Ivana. *Typy projektů prevence kriminality*. Odbor prevence ministerstva vnitra, Praha 2008

2.6 Projekty informativní prevence

Mezi nejčastější způsoby informativní prevence patří informování občanů a komunikace s občany, které se dějí prostřednictvím přednášek a přednáškových cyklů, které jsou zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, na zvýšení právního vědomí a na bezpečné chování pro různé věkové skupiny na školách. Dalšími často oslovovanými skupinami jsou ženy a senioři, takže tento druh prevence není zaměřen pouze na mládež.

Jiným způsobem se dá říci, že informativní prevence je informování občanů o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností prostřednictvím médií, přednášek, besed, letáků apod.

Preventivní informativní činnost zajišťuje v současném organizačním systému Policie ČR, a to preventivně informačními skupinami, které jsou zřízeny ve všech krajských ředitelstvích a územních odborech Policie ČR.

2.7 Informativní prevence v Přerově

a) Preventivní program „Nebojme se policie“

Realizování tohoto programu má pod patronátem krajské ředitelství PČR Olomouc. Dále jej také realizují pracovníci Preventivně informační skupiny ÚO Přerov. Tento program vznikl, jelikož kriminalita dětí a mládeže a trestná činnost páchaná na nejmladší věkové skupině patří bezpochyby do kategorie prioritních aktivit preventivní práce policistů. Po konzultaci s policisty, kteří se zabývají trestnou činností dětí a mladistvých, a sociálními i pedagogickými pracovníky, byla stanovena věková skupina, na které bude preventivní program realizován. Jednalo se o věkovou skupinu dětí ve věku 9 - 12 let, tedy žáky 6 - 9 tříd základních škol. Cílem projektu bylo od prvopočátku přiblížit dětem policejní práci, získat si jejich důvěru, přirozenou formou na různých modelových situacích zvyšovat právní vědomí dětí a v neposlední řadě naučit děti řešit krizové situace, do kterých se mohou dostat.

b) Projekt „Zavřít dveře nestačí“

Tento projekt je realizován na území celého Olomouckého kraje ve spolupráci PČR a krajského úřadu. Smyslem projektu „Zavřít dveře nestačí“ je zvýšit pocit bezpečí občanů, motivovat je a vést ke spoluzodpovědnosti za ochranu vlastního majetku. Olomoucký kraj v rámci tohoto projektu nechal vytisknout informativní samolepky, které jsou policisty rozmístěny do rizikových lokalit města. Samolepky jsou s nápisy "Chraň sebe i svůj majetek, po 20. hodině zamykej" nebo "Své cennosti zbytečně neodkládej do sklepa".

2.8 Intervence

Intervenci můžeme definovat jako vstup prostředníka mezi jedince a vzniklý nežádoucí stav. Cílem intervenčních zásahů je ovlivnit a zamezit kriminalitě mládeže. Intervence je uskutečňována především orgány obcí, a to konkrétně prostřednictvím sociálních pracovníků.

Intervence nastupuje v případech, kdy se stát snaží zmírnit či odvrátit nepříznivé působení rodičů, případně jiných osob, a nabídnout buď podporu rodině, nebo alternativu k rodinné péči, jež by se pokud možno rodině podobala. Zaměříme se nyní na ty způsoby zacházení s ohroženými a společností ohrožujícími mladistvými, které jsou v České republice pro tento účel zavedeny.

a) Intervence obcí

V našem státě je tato intervence zastoupena pracovníky městských úřadů a obcí s rozšířenou působností. Jedná se o sociální kurátory pro mládež. Tito sociální pracovníci pečují o děti a mladistvé, u kterých pozorujeme poruchy chování jako např. zneužívání návykových látek, absence ve škole, závislost na hracích automatech a útěky z domova. Dále o děti do 15 let, které se dopustili jednání, které by bylo u dospělého klasifikováno jako trestný čin a u mladistvých ve věku 15 – 18 let, kteří se dopustili přestupku nebo trestného činu a bylo proti nim zahájeno trestní stíhání.

V kompetenci kurátorů je spolupráce s orgány činnými v trestním řízení nebo v přestupkovém řízení a tyto informovat o výsledcích svých šetření ve vazbě k určitému dítěti. Kurátor dokonce může navrhnout výchovu v náhradní rodině, ústavní a rodinnou výchovu.

Pracovník obvodního úřadu může nezletilého napomenout, stanovit nad ním dohled a uložit mu omezení. Zároveň může napomenout rodiče dítěte nebo další osoby, které narušují řádnou výchovu dítěte. Tato opatření se však po revoluci v roce 1989 u nás takřka nepoužívají a často se přistupuje rovnou k navržení ústavní výchovy, místo toho, aby byly využity mírnější alternativy, jako jsou právě dohled a omezení.

Závěr kapitoly č. 2:

Ve druhé kapitole jsem vysvětlil pojmy prevence a intervence, jejichž teoretické základy použiji v poslední kapitole této práce, tedy k vytvoření preventivních programů kriminality, které se budou moci uplatnit v okrese Přerov.

Praktická část

3 Obecný vývoj kriminality v České republice a kriminality mládeže v České republice

Kriminalita je ve společnosti nežádoucím jevem, ale bohužel je také jevem se společností trvale spjatý. Trestná činnost se spolu se společností vyvíjí a mění se i její skladba. V nedávné minulosti nastal největší zvrát ve vývoji kriminality v roce 1989, kdy došlo ke změně politického systému. Vlivem politických a společenských změn došlo i na poli trestné činnosti k výrazným posunům, nicméně trestná činnost a její vývoj byl i nadále příslušnými orgány pečlivě sledována, jelikož problematika kriminality a ochrana společenských zájmů byla, je i bude ústředním bodem zájmu celé společnosti bez ohledu na politické uskupení.

Nejdříve je potřebné uvést, že trestná činnost je pro potřeby jejího sledování v ČR rozdělena do několika skupin. Jedná se o rozdělení podle objektu napadení, tedy podle toho, jaké společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestně-právními předpisy byly porušeny, a podle způsobu napadení. Statisticky jsou u nás sledovány trestné činy násilné, mravnostní, majetkové, hospodářské, zbývající trestné činy a trestné činy ostatní. Pro účely sledování kriminality mládeže je mapována zejména kriminalita násilná, majetková a mravnostní, která tvoří drtivou většinu trestných činů páchaných mládeží a zároveň se jedná o trestnou činnost závažnějšího charakteru, jež je společensky nejméně akceptovatelná. Hospodářské trestné činy, trestné činy zbývající a trestné činy ostatní nejsou předmětem diplomové práce, neboť četnost výskytu těchto trestných činů je pro nastínění problematiky kriminality mládeže bez významného dopadu a podíl mladistvých v páchání této trestné činnosti není pro účely práce s vybranými daty významná.

Jelikož diplomová práce operuje se statistickými údaji od roku 1980, promítají se v získaných datech i trestné činy, které již nejsou v právní úpravě účinné po roce 1989 trestnými činy. Mezi tyto trestné činy patří zejména příživnictví, jež se zásadně podílela na celkovém počtu trestných činů páchaných mládeží.

Majetková trestná činnost

Jedná se o útok proti cizímu majetku, cílem pachatele je v těchto případech obohacení se nebo poškození cizí věci. Mezi majetkovou trestnou činností mládeže patří zejména krádež, podvod, neoprávněné užívání cizí věci, zpronevěra a poškození cizí věci.

Násilná trestná činnost

Ohrožuje právo na osobní bezpečnost. Samotný pojem odráží způsob provedení trestného činu, jehož výslednicí je poškození případně zničení cílového objektu jednání. Do této skupiny patří například trestný čin vraždy, loupež, ublížení na zdraví, rvačka, násilí proti skupině obyvatel jednotlivci, nebezpečné vyhrožování, vydírání, omezování a zbavení osobní svobody, týrání, porušování svobody sdružování a shromažďování a útisk.

Mravnostní trestná činnost

Jinými slovy se dá nazvat jako sexuální trestná činnost, která vychází z motivace trestných činů, která je spjata s pohlavním pudem. Jde o způsoby ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje. Zde zahrnujeme trestné činy znásilnění, pohlavní zneužívání, ohrožování mravnosti, ohrožování pohlavní nemocí, kuplířství, soulož mezi příbuznými apod. Mravnostní trestná činnost pojímá i příživnictví, jež bylo trestným činem před změnou politického systému v roce 1989.

3.1 Přehled kriminality v ČR

Ze statistických údajů z policejního prezidia jsem vypracoval přehlednou tabulku (Tab. č. 1), kde je zaznamenán vývoj celkové kriminality v ČR. Z tabulky lze vyčíst, že nejnižší zatížení kriminalitou ve sledovaném období let 1980 - 2010 bylo v roce 1980, kdy bylo zjištěno celkem 103 194 spáchaných trestných činů, kriminalita dále rok od roku pozvolně roste, až do zlomu, který nastal v souvislosti se změnou politického systému v roce 1989 - 1990. Do této doby docházelo pouze k pozvolnému růstu, který nebyl nijak strmý a zásadní. V roce 1989 bylo spácháno v celé ČR 120 768 trestných činů a následně v roce 1990 již policie zadokumentovala celkem 216 852 trestných činů, což je oproti roku 1989 nárůst o neskutečných 96 084 trestných činů, vyjádřeno v procentech se jedná o nárůst o 44,3% . Tento trend vzrůstu kriminality pokračuje i v následujících letech až do roku 1999, který přinesl největší počet trestné činnosti za sledované období. V roce 1999 bylo spácháno alarmujících 426 626 trestných činů. Pokud srovnáme průměr spáchaných trestných činů v letech 1980 až 1989, což činí průměrně na jeden rok 117 597 spáchaných trestných činů s roky 1990 až 1999, kdy bylo průměrně spácháno 359 209 trestných činů, zjistíme, že došlo k nárůstu o 241 613 činů, tedy o 67,3%.

Jen těžko nyní zjistíme, co bylo skutečnou příčinou takového zlomu. Je možné, že nárůst trestných činů byl způsoben mimo jiné i amnestijním rozhodnutím prezidenta republiky Václava Havla, jež následovala po jeho zvolení do úřadu. Tato rozsáhlá amnestie

měla za výsledek zkrácení trestů odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody. Na svobodu bylo následně propuštěno přes 23 000 odsouzených z tehdejších celkem asi 31 000 vězňů. Přejít na demokracii a nově nabytá svoboda byla některými občany mylně považována za jakousi anarchii, kdy si každý může dělat, co se mu zlíbí bez ohledu na platné zákony a právní normy.

V neposlední řadě se však musíme pozastavit nad celkovou objasněností trestné činnosti, která je také zanesena v tabulce č. 1. Z tohoto vyplývá, že v době komunismu byla průměrná objasněnost trestné činnosti 81,9%. Po revoluci však, jak je již shora uvedeno, okamžitě trestná činnost dramaticky stoupá a naopak objasněnost prudce klesá a to až na neuvěřitelných 39,4%, což je o více jak polovinu.

Kriminalita u nás i ve světě je sledována především resortními statistikami orgánů činných v trestním řízení. Problémem je skutečnost, že tyto statistiky obsahují jen údaje o evidované kriminalitě, a tak veškeré analýzy, pro které jsou základním zdrojem resortní statistiky, jsou informacemi jen o kriminalitě evidované orgány činnými v trestním řízení a o známých (zjištěných) pachatelích. V současnosti základní informace o kriminalitě v ČR podává jak státotvorným orgánům, tak i veřejnosti a médiím především Policie ČR.

Je nutné uvědomit si, že část kriminality tvoří také kriminalita tzv. neohlášená, o které orgány činné v trestním řízení neví a která není ve statistikách zahrnuta. Odhad rozsahu této tzv. neohlášené kriminality je zatím stále řešeným a dosud nevyřešeným problémem. Např. v německých publikacích lze zjistit, že neohlášená kriminalita je vyšší než kriminalita ohlášená. Velké míra neohlášené trestné činnosti se předpokládá u trestných činů souvisejících s domácím násilím a sexuálně motivovaných trestných činů mezi rodinnými příslušníky. Existuje vysoká míra neohlášené kriminality u mládeže, zejména pokud jde o bagatelní kriminalitu. Naopak případy závažné a recidivní kriminality mládeže jsou i v oblasti neohlášené méně časté. Jen část dospívajících je odhalena, stíhána a trestána.

Rozsah této latence u jednotlivých trestných činů v ČR je podle zkušeností z viktimologických výzkumů značně odlišný, např. u vražd se jedná o maximálně několik skutků ročně, u kapesních krádeží o statisíce.

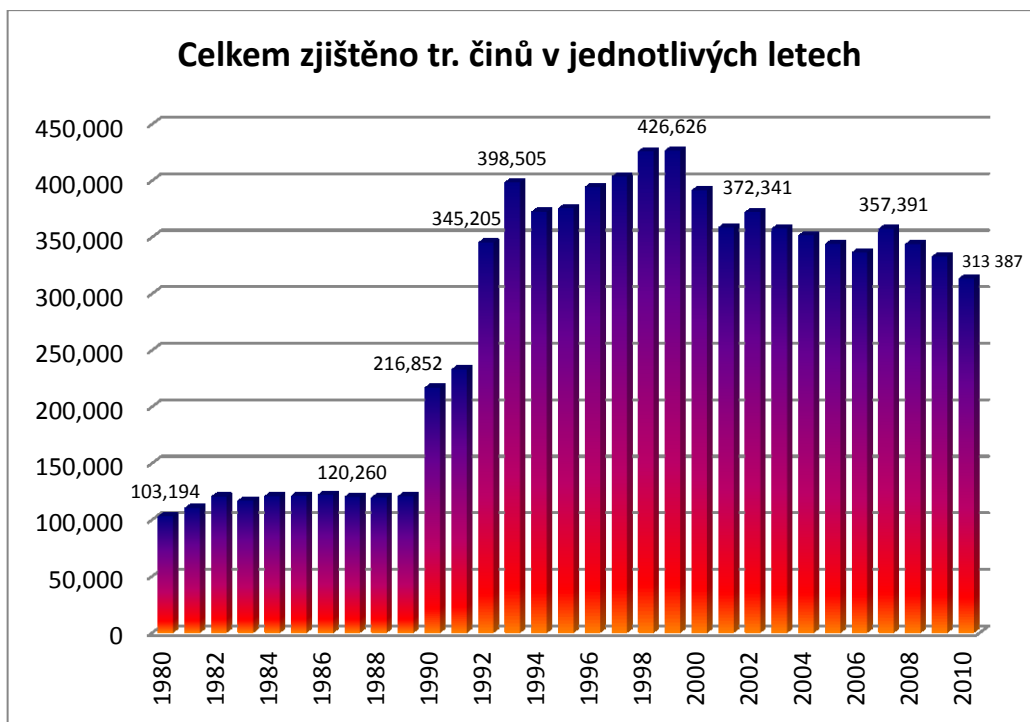
Kriminalita v ČR

Rok	celkem zjištěno trestných činů	z toho celkem objasněno	% objasněno	celkem spácháno mládeží
1980	103 194	86 453	84	10 990
1981	110 311	90 590	82	11 840
1982	120 444	97 670	81	14 527
1983	117 001	96 798	83	13 806
1984	120 918	100 672	83	14 079
1985	121 272	100 668	83	14 679
1986	122 122	101 000	83	15 249
1987	120 260	99 006	82	15 378
1988	119 675	97 064	81	14 416
1989	120 768	93 542	77	13 993
1990	216 852	83 237	38	15 553
1991	232 996	94 115	40	21 891
1992	345 205	108 340	31	25 705
1993	398 505	126 442	32	29 354
1994	372 427	129 540	35	29 911
1995	375 630	151 842	40	32 632
1996	394 267	162 929	41	34 778
1997	403 654	169 177	42	31 225
1998	425 930	185 093	43	28 729
1999	426 626	193 354	45	27 384
2000	391 469	172 245	44	23 723
2001	358 577	166 827	47	22 839
2002	372 341	151 492	41	16 442
2003	357 740	135 581	38	14 471
2004	351 629	134 444	38	11 205
2005	344 060	135 281	39	10 700
2006	336 446	133 695	40	10 695
2007	357 391	138 852	39	10 789
2008	343 763	127 906	37	10 511
2009	332 829	127 604	38	9 456
2010	313 387	117 685	38	6 923

Tab. č. 1

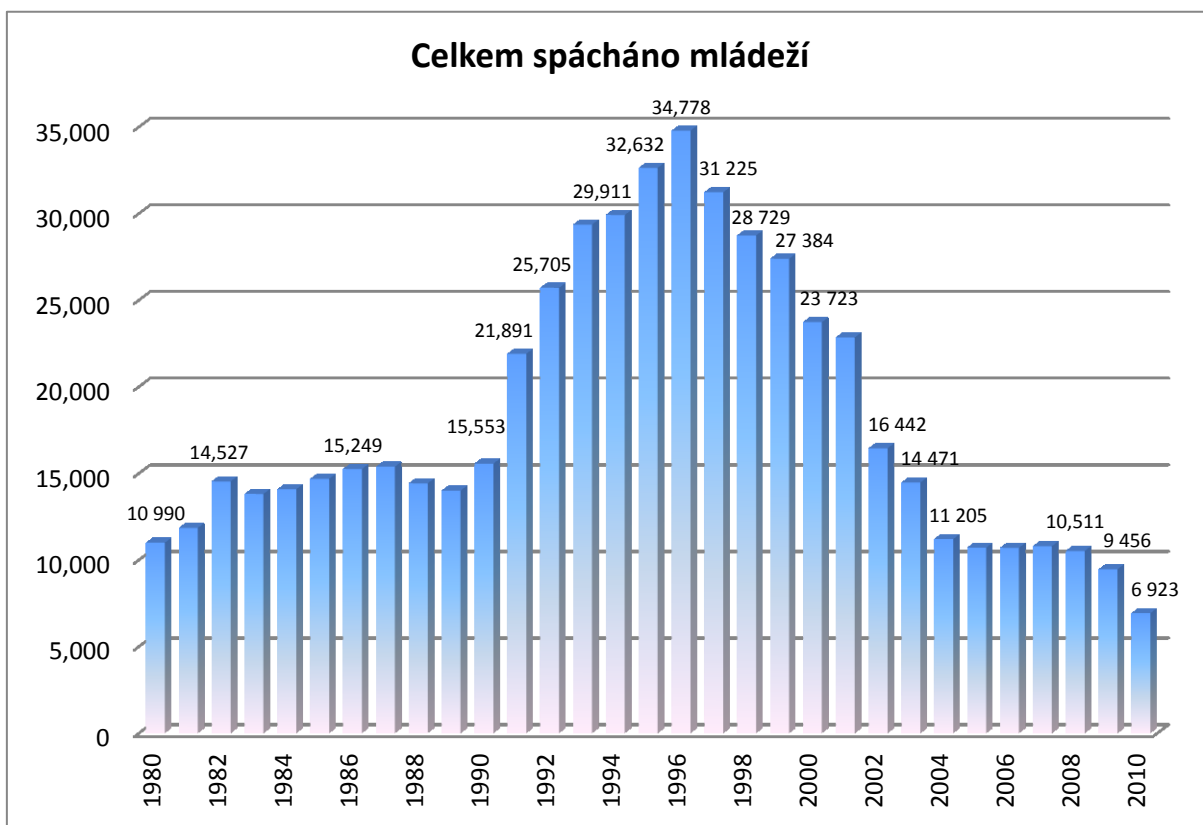
Vývoj kriminality v České republice zaznamenal od roku 2000 do roku 2010 klesající tendenci a samotný rok 2010 přinesl srovnatelná čísla jako v roce 1992, což je znázorněno v grafickém přehledu (Graf č. 1).

Graf č. 1

Pokud se zaměříme na mládež samotnou, což je také znázorněno graficky v grafu č. 2, zjistíme, že vývoj kriminality mládeže je odlišný od charakteristiky vývoje celkové kriminality, stejný zůstává skokový nárůst trestné činnosti po roce 1989, který je tedy u mládeže stejný jako u celkové kriminality. Skokový nárůst se však na rozdíl od celkové kriminality zastavuje již v roce 1996, kde můžeme pozorovat největší počet spáchaných trestných činů mládeží, což činí 34 778 činů. Od roku 1996 dochází k relativně stálému poklesu a to až do roku 2004. V letech 2004 až 2010 kriminalita mládeže stagnuje a pohybuje se průměrně kolem 10 000 trestných činů za rok, což je překvapivě menší počet než v době komunismu, který byl v letech 1980 až 1989 necelých 14 000 trestných činů za rok.

Graf č. 2

Závěr kapitoly č. 3:

V této kapitole jsem pomocí získaných údajů zaznamenal obecný vývoj celkové kriminality, tedy nejen kriminality spáchané mládeží, aby byl získán globální pohled na vývoj kriminality v České republice ve sledovaném období. Z údajů přenesených do grafického znázornění jsem zjistil, že po roce 1990 došlo v České republice k enormnímu nárůstu kriminality, a to i kriminality mládeže. Na rozdíl od celkové kriminality však kriminalita mládeže dosáhla svého vrcholu v roce 1996 a po tomto roce je dále zaznamenán prudký pokles.

4 Vývoj kriminality mládeže v Přerově a v České republice v jednotlivých oblastech kriminality

4.1 Přehled kriminality mládeže v ČR

Ze získané statistiky jsem dále vytvořil přehlednou tabulku (Tab. č. 2), kde jsou rozděleny věkové skupiny pachatelů trestné činnosti v závislosti na druhu trestné činnosti.

Pro úplnost dodávám, že celkovou kriminalitu tvoří násilná trestná činnost (ohrožuje právo na osobní bezpečnost, samotný pojem odráží způsob provedení trestného činu, jehož výslednicí je poškození případně zničení cílového objektu jednání), majetková trestná činnost (jedná se o útok proti cizímu majetku, cílem pachatele je v těchto případech obohacení se nebo poškození cizí věci), mravnostní trestná činnost (jinými slovy se dá nazvat jako sexuální trestná činnost, která vychází z motivace trestných činů, jež je spjata s pohlavním pudem, jde o způsoby ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje), a další trestná činnost, jež však na poli mládeže hraje nevýznamnou roli.

Z vytvořené tabulky (Tab. č. 2) můžeme vyčíst, že největší problematickou trestnou činností mládeže je pochopitelně majetková trestná činnost, která tvoří až 73% veškeré trestné činnosti mládeže. Za „okrajovou“ naopak můžeme považovat mravnostní trestnou činnost, která tvoří 3% z celkové trestné činnosti mládeže.

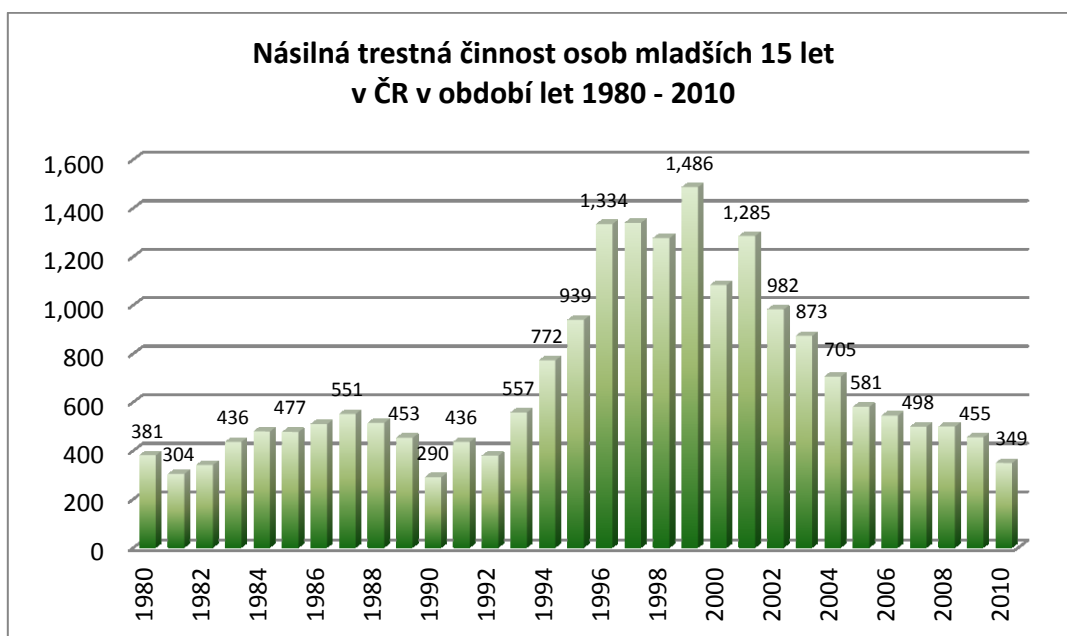
Kriminalita mládeže v ČR v období let 1980 - 2010

rok	Osoby mladší 15-ti let				Mladiství				Mládež			
	násilná	mravnostní	majetková	celková	násilná	mravnostní	majetková	celková	násilná	mravnostní	majetková	celková
1980	381	101	2 712	3 549	772	854	4793	7 441	1 153	955	7 505	10 990
1981	304	103	2 704	3 478	787	905	5473	8 362	1 091	1008	8 177	11 840
1982	341	81	3 627	4 520	832	936	6950	10 007	1 173	1017	10 577	14 527
1983	436	120	3 228	4 337	1001	982	6228	9 469	1 437	1102	9 456	13 806
1984	479	124	2 987	4 158	1118	975	6289	9 921	1 597	1099	9 276	14 079
1985	477	145	2 838	4 021	1234	977	6687	10 658	1 711	1122	9 525	14 679
1986	509	111	2 697	3 884	1368	922	7080	11 365	1 877	1033	9 777	15 249
1987	551	156	3 507	4 774	1159	807	7006	10 604	1 710	963	10 513	15 378
1988	514	194	3 133	4 424	1058	785	6505	9 992	1 572	979	9 638	14 416
1989	453	146	3 006	4 188	987	701	6692	9 805	1 440	847	9 698	13 993
1990	290	65	3 388	4 146	1023	260	9174	11 407	1 313	325	12 562	15 553
1991	436	64	5 061	5 939	1208	260	13485	15 952	1 644	324	18 546	21 891
1992	379	110	6 199	7 093	1198	289	16103	18 612	1 577	399	22 302	25 705
1993	557	70	7 256	8 280	1243	300	18037	21 074	1 800	370	25 293	29 354
1994	772	123	7 211	8 560	1385	307	18173	21 351	2 157	430	25 384	29 911
1995	939	232	8 460	10 322	1443	280	18520	22 310	2 382	512	26 980	32 632
1996	1 334	138	9 207	12 059	1640	350	17703	22 719	2 974	488	26 910	34 778
1997	1 339	149	9 320	12 086	1497	193	14992	19 139	2 836	342	24 312	31 225
1998	1 276	133	9 312	11 999	1334	221	13165	16 730	2 610	354	22 477	28 729
1999	1 486	168	9 409	12 464	1233	196	11450	14 920	2 719	364	20 859	27 384
2000	1 083	171	7 762	10 216	1111	204	10260	13 507	2 194	375	18 022	23 723
2001	1 285	141	7 214	9 926	1141	181	9650	12 913	2 426	322	16 864	22 839
2002	982	119	3 419	5 541	1241	229	7294	10 901	2 223	348	10 713	16 442
2003	873	120	2 731	4 692	1235	194	6229	9 779	2 108	314	8 960	14 471
2004	705	92	1 953	3 319	1341	161	4701	7 886	2 046	253	6 654	11 205
2005	581	104	1 786	3 086	1149	190	4643	7 614	1 730	294	6 429	10 700
2006	544	74	1 820	3 090	990	175	4159	7 605	1 534	249	5 979	10 695
2007	498	86	1 457	2 710	1082	184	3966	8 079	1 580	270	5 423	10 789
2008	499	93	1 409	2 783	958	155	3844	7 728	1 457	248	5 253	10 511
2009	455	100	1 145	2 333	969	174	3472	7 123	1 424	274	4 617	9 456
2010	349	97	748	1 584	810	166	3033	5 339	1 159	263	3 781	6 923

Tab. č. 2

4.2 Přehled kriminality osob mladších 15-ti let v ČR

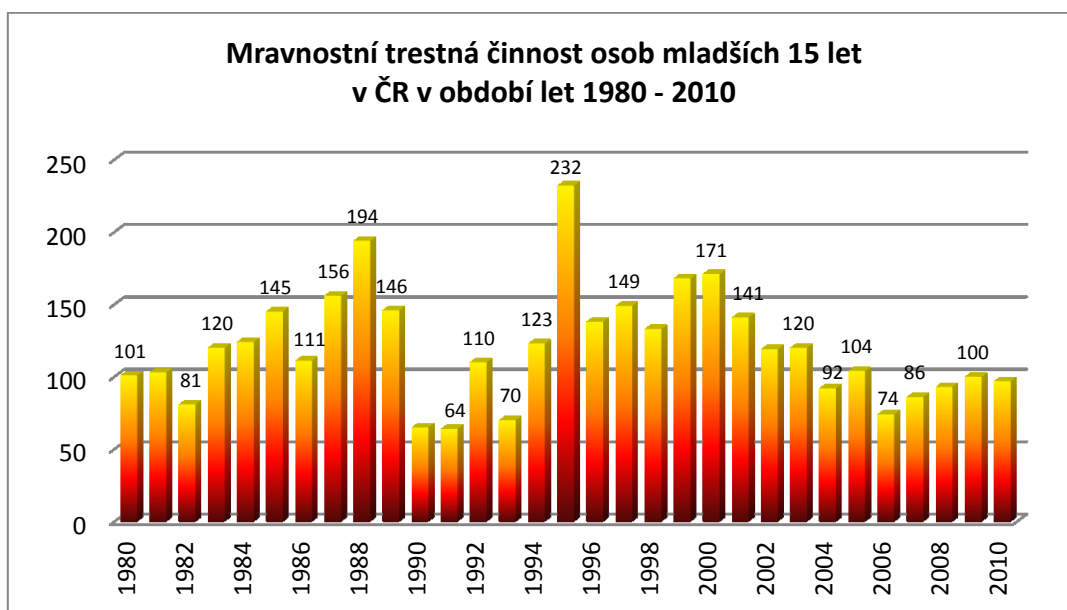
Pokud se zaměříme na konkrétní problematiky věkových skupin, tak z Grafu č. 3, který znázorňuje vývoj násilné trestné činnosti u osob mladších patnácti let v ČR, vyzorujeme, že v této věkové skupině byl u násilné trestné činnosti problematický rok 1999, ve kterém tyto osoby spáchaly 1 486 trestných činů, naopak překvapivě nejmenší páchání násilné trestné činnosti u osob mladších patnácti let evidujeme v roce 1990, což v porovnání s celkovou kriminalitou neodpovídá, jelikož celková kriminalita rostla právě v roce 1990 skokově vzhůru. Tohoto skokového růstu se však dočkala i násilná trestná činnost osob mladších patnácti let a to v roce 1992, až právě do roku 1999, kde dosáhla svého maxima. Od roku 1999 již násilná kriminalita mládeže odpovídá vývoji celkové kriminality a do roku 2010 postupně klesá.

Graf č. 3

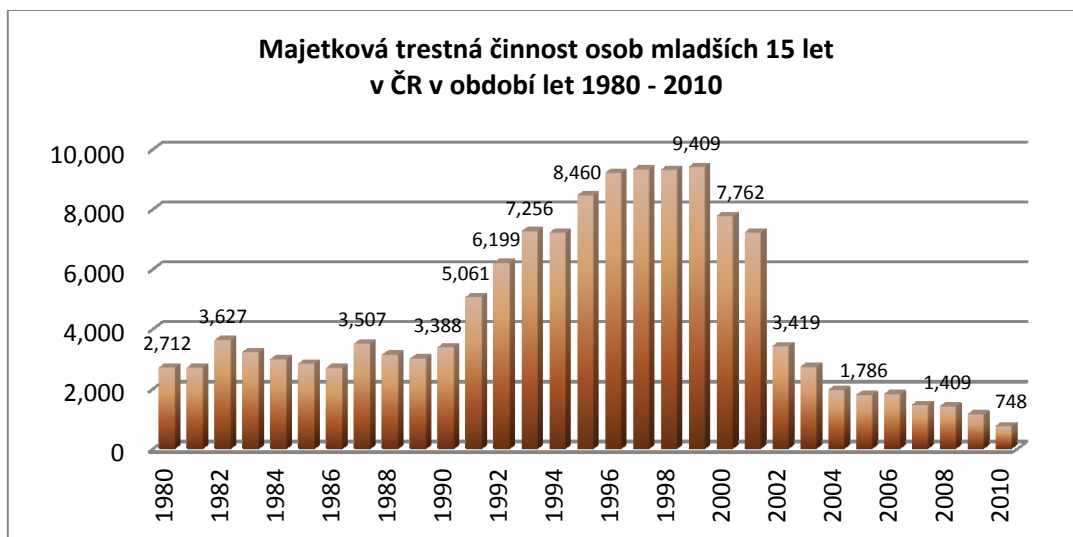
Pokud se u osob mladších patnácti let zaměříme na mravnostní trestnou činnost (Graf č. 4), tak zjistíme, že se stala závažnou v roce 1995, kdy dosáhla nejvyšší hranice ve sledovaném období a to 232 spáchaných činů. Rovněž při pohledu na graf se znázorněním této problematiky u osob mladších patnácti docházím k závěru, že se odlišuje od vývoje celkové kriminality mládeže, protože ihned po roce 1989 nedochází k prudkému nástupu mravnostní kriminality a rozdíly mezi počtem spáchaných trestných činů v této problematice

jsou v době komunismu a v době demokracie, kromě roku 1995, zanedbatelné a překvapivě druhý největší nárůst trestné činnosti v mravnostní kriminalitě je dokumentován v roce 1988.

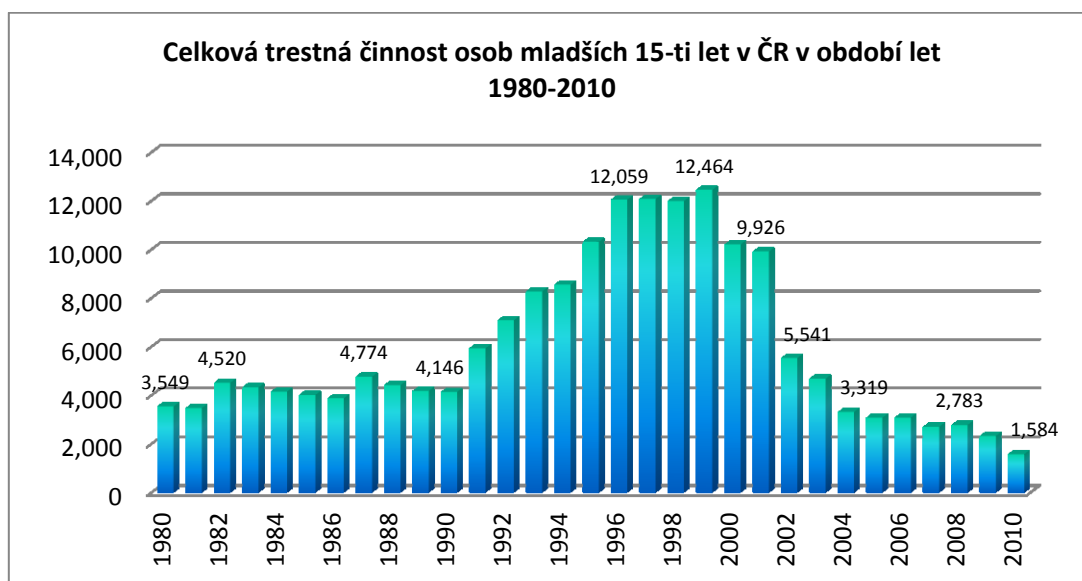
Graf č. 4

Největším problémem je i u osob mladších patnácti let majetková kriminalita, kterou jsem vyjádřil graficky v grafu č. 5. Jelikož majetková trestná činnost tvoří 73% z celkové kriminality mládeže, tak je pochopitelné, že graf majetkové kriminality osob mladších patnácti let bude kopírovat graf, kde je znázorněna celková kriminalita. Od celkové kriminality mládeže se však graf se zaznamenanou majetkovou trestnou činností liší především ve vývoji po dosažení svého maxima. V grafu pozorujeme od roku 1989 volný růst kriminality, který se zastavil až v roce 1999 a poté v letech 2000 a 2001 skokově upadá. Poté od roku 2002 dochází k mírnému poklesu v této kriminalitě. V době komunismu je tato kriminalita relativně stálá, ale nejmenším číslem nápadu trestné činnosti páchané osobami mladších patnácti let se může pochlubit až rok 2010, jehož číslo spadlo pod hranici 1000 činů spáchaných osobami mladších patnácti let a zastavilo se, až na čísle 748. Největší propad v trestné činnosti osob mladších patnácti let je tedy evidován v roce 2002, kdy bylo spácháno o 52,6% méně majetkových trestných činů, než v roce 2001.

Graf č. 5

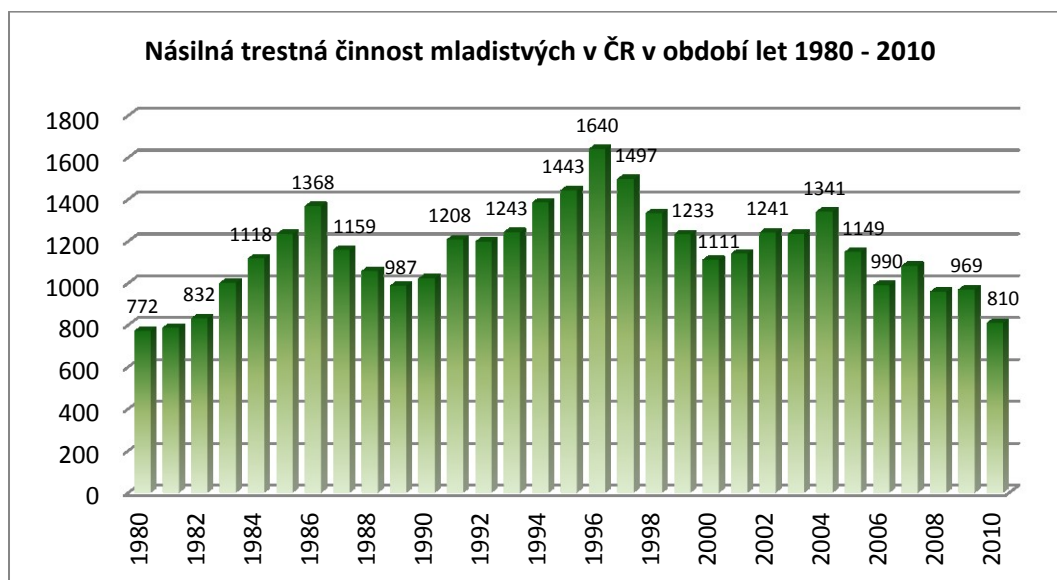
Vyjádříme-li graficky celkovou trestnou činnost páchanou osobami mladšími 15-ti let (Graf č. 6), tak zjistíme, že je takřka totožná s majetkovou trestnou činností této věkové kategorie. Jen lehce se do tohoto grafického znázornění promítá mravnostní a násilná trestná činnost. Dalo by se říci, že v období komunismu nenastal žádný prudký pokles nebo nárůst. Od roku 1989 však došlo k okamžitému nárůstu, který nabyl svého maxima v roce 1999, kdy bylo zadokumentováno 12 464 trestných činů spáchaných osobami mladšími 15-ti let. Od roku 1999 dochází ke skokovému poklesu této trestné činnosti až do roku 2010, kdy v tomto roce evidujeme 1 584 trestných činů osob mladších 15-ti let.

Graf č. 6

4.3 Přehled kriminality mladistvých v ČR

V další podkapitole se budu zabývat kriminalitou mladistvých v ČR. Začnu jako v předchozí části kriminalitou násilnou. Na rozdíl od násilné kriminality osob mladších patnácti let, která je znázorněna v grafu č. 7, můžeme o vývoji násilné kriminality mládeže říci, že má své tři vrcholy. První v roce 1986, druhý 1996, a třetí v roce 2004. Pozoruhodný je pro mě zejména počet spáchaných násilných trestných činů v roce 1986, který dosáhl druhého nejvyššího počtu ve sledovaném období 1980 - 2010. V doposud představených grafech byla kriminalita v době komunismu v letech 1980 až 1989 skoro stejná, bez nějakých větších odchylek. Největšího počtu trestných činů se mladiství dopustili na půdě násilné trestné činnosti v roce 1996. Tohoto roku bylo spácháno 1640 tr. činů.

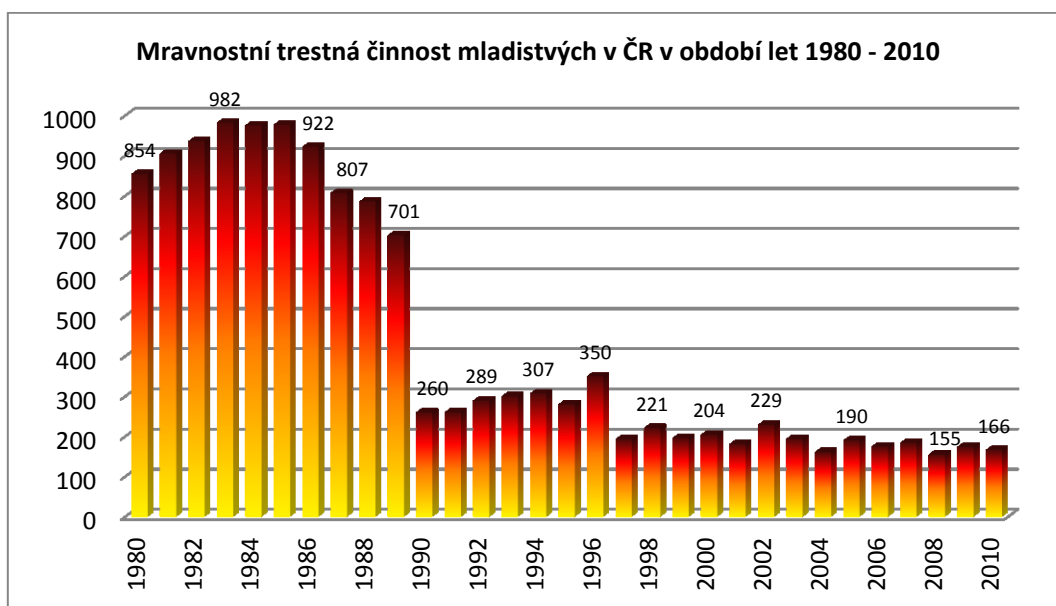

Graf č. 7

Překvapivý byl vývoj mravnostní kriminality mládeže v ČR, protože dosud ve všech statistických hodnotách v kriminalitě dominovaly roky po revoluci, tedy od 1989 do 2010. Při pohledu na graf č. 8, ve kterém je zakreslen vývoj mravnostní kriminality mladistvých zjišťují, že s touto problematikou byl velký problém spíše v době komunismu. V roce 1990 se snížil nápad této trestné činnosti o neuvěřitelných 63%. Za špici v této kriminalitě se dají považovat roky 1983, 1984 a 1985, ve kterých bylo spácháno průměrně kolem 980 trestných činů za rok. V porovnání s roky „demokratickými“, kdy bylo průměrně spácháno 220 mravnostních trestných činů, je toto číslo přinejmenším zářející. Ze statistických údajů, které jsem nashromáždil pro tuto diplomovou práci, jsem zjistil, že příčinou byla zcela zjevně přítomnost trestného činu příživnictví v trestním zákoně. Tento trestný čin tvořil až 50 % ze

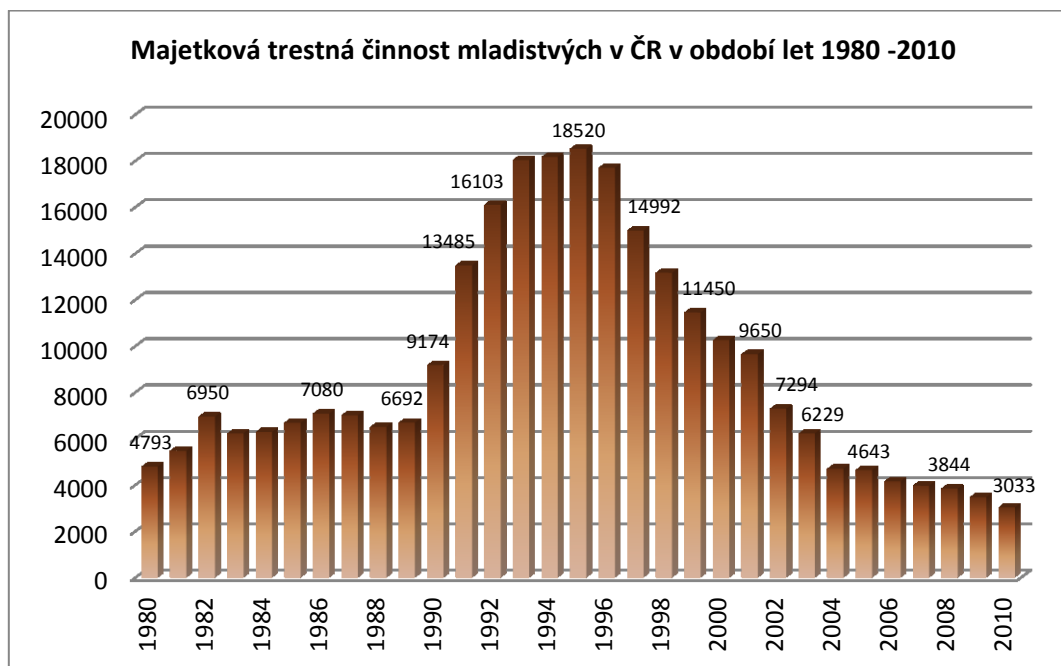

všech spáchaných mravnostních trestných činů mladistvých v ČR. Po roce 1989 byl trestný čin příživnictví zrušen.

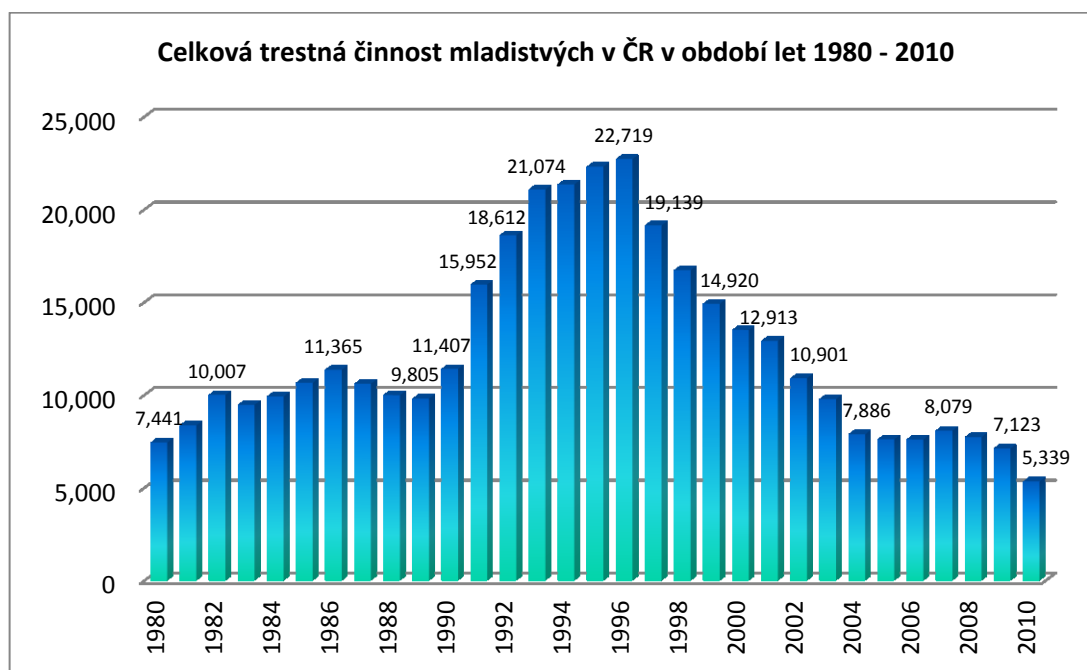
Graf č. 8

V případě majetkové kriminality mladistvých však nedochází k žádnému překvapivé změně (graf č. 9). U této kriminality opět může pozorovat velmi pozvolný růst v době komunismu a po roce 1990 do roku 1995 skokový růst, který poté strmě klesá až do nejnižší hodnoty, která je naměřena v roce 2010, kdy v tomto roce došlo mladistvými ke spáchání 3033 majetkových trestných činů.

Graf č. 9

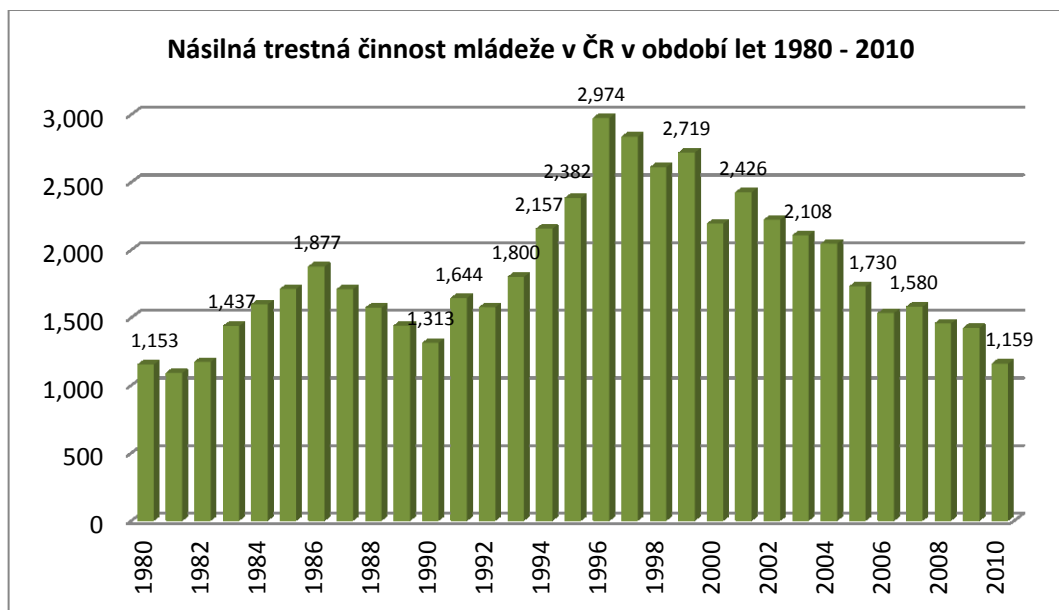
Jelikož je opravdu majetková trestná činnost obsažena v celkové kriminalitě 73 procenty, tak i přes skutečnost, že v mravnostní kriminalitě byl u mladistvých v minulém režimu problém v podobě velkého počtu spáchaných mravnostních činů, lze vidět na grafu celkové kriminality mladistvých (Graf č. 10), že se tento podíl na celkové kriminalitě nijak zvláště důrazně neprojevil. Pouze nárůst kriminality od roku 1989 není tak strmý jako v předchozích grafických znázorněních.

Graf č. 10

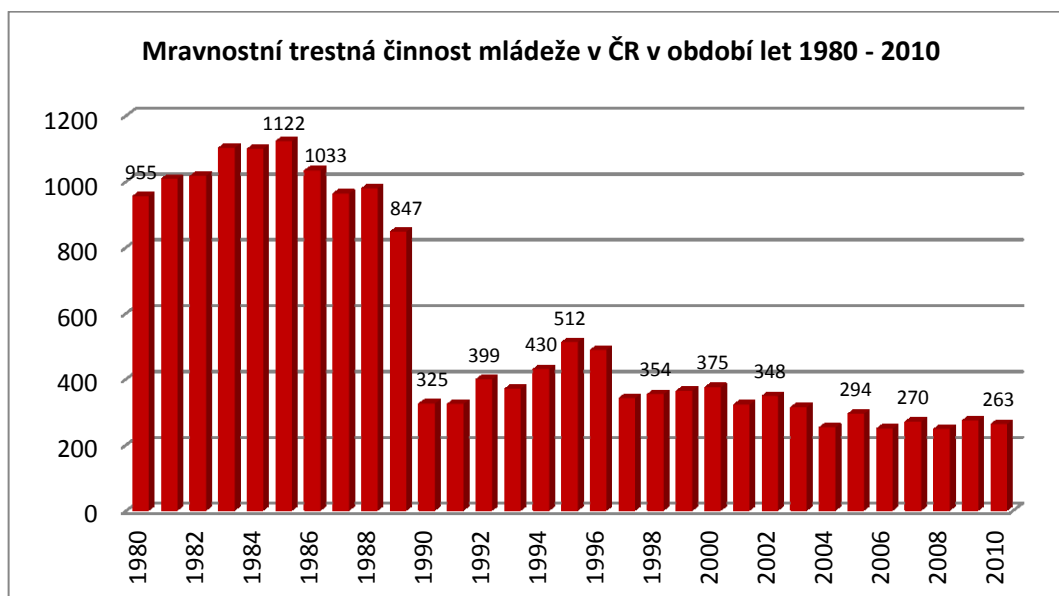
4.4 Přehled celkové kriminality mládeže v ČR

Při pohledu na grafické znázornění vývoje násilné kriminality mládeže v ČR (Graf č. 11) zjistíme, že ve sledovaném období jsou v této problematice dvě vývojové špičky. První z nich bylo dosaženo v roce 1986, když bylo mládeží spácháno 1877 násilných trestných činů, poté tato kriminalita do roku 1990 pozvolně klesala, kdy dosáhla násilná kriminalita mládeže hodnoty 1313 spáchaných činů. V období demokracie však opět sledujeme zvyšování této trestné činnosti až do roku 1996, kdy bylo spácháno 2974 trestných činů. V roce 1997 tedy zjišťuje klesající tendenci a to až do roku 2010, který je ve sledovaném období z pohledu kriminality mládeže neúspěšnější, protože bylo spácháno „pouze“ 1159 trestných činů.

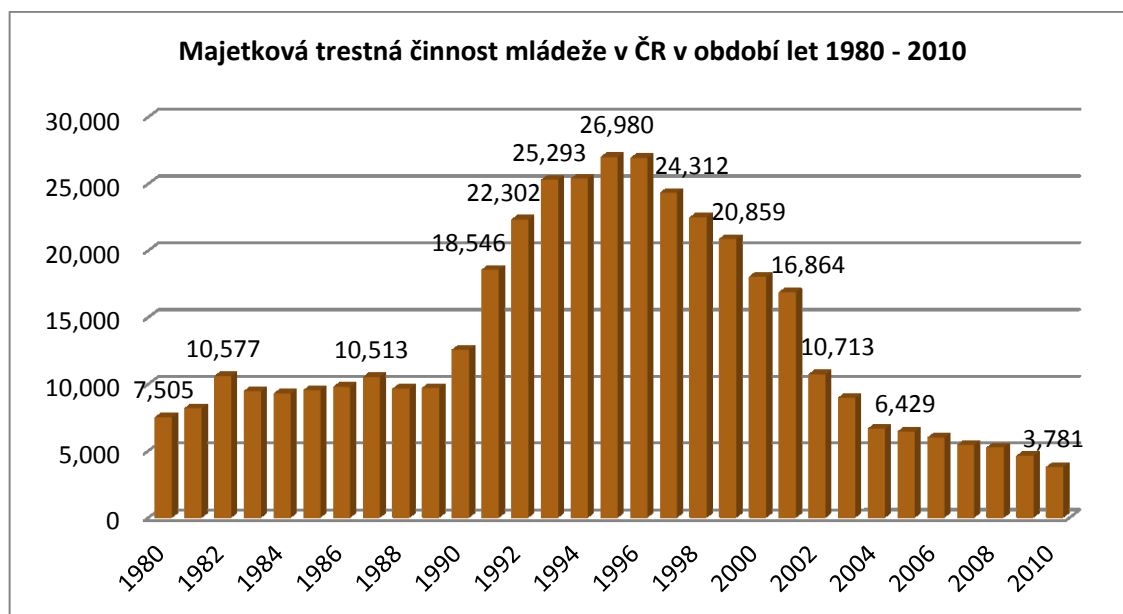
Graf č. 11

Co se týká mravnostní kriminality, která je znázorněna v grafu č. 12, zjistíme, že byla problematická hlavně v době komunismu. Páchání této trestné činnosti bylo o více jak polovinu větší než v následujících letech demokracie. Svého vrcholu dosáhla mravnostní kriminalita mládeže v roce 1986, kdy bylo osobami mladšími patnácti let a mladistvými spácháno celkem 1122 mravnostních trestných činů, naopak nejméně bylo spácháno v roce 2008, kdy bylo zaevidováno 248 mravnostních trestných činů.

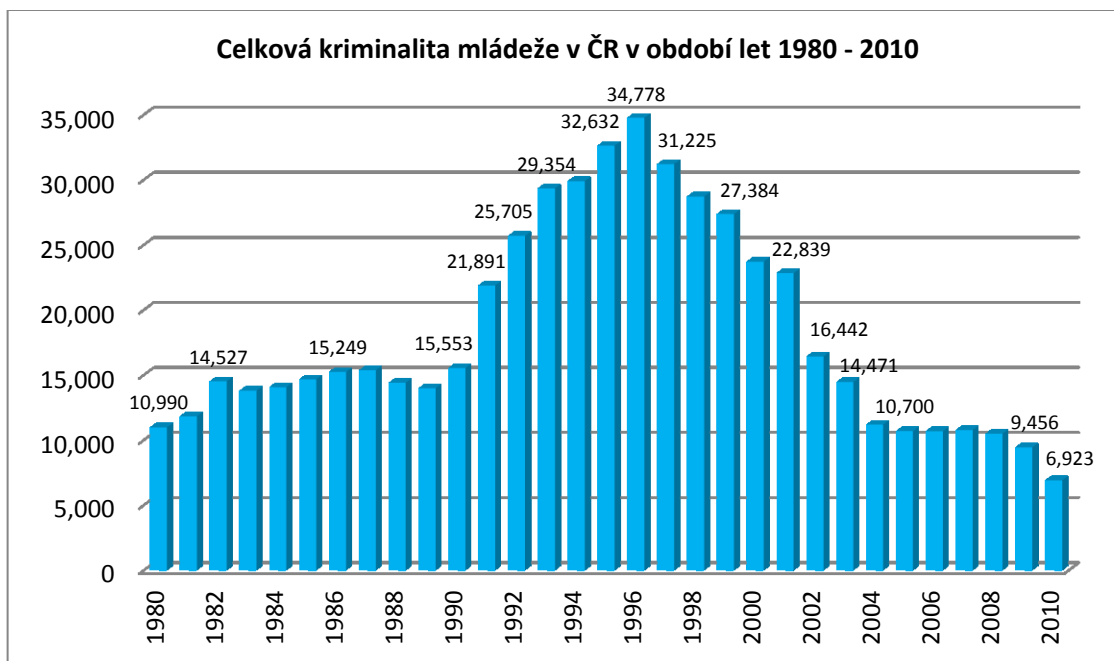
Graf č. 12

Při pohledu na graf znázorňující majetkovou kriminalitu mládeže v ČR ve sledovaném období (Graf č. 13), můžeme říci, že v době tzv. „bývalého“ režimu byl vývoj této kriminality relativně stálý. Neregistrujeme žádný zásadní nárůst nebo pokles, až v době nástupu demokracie byl skokový nárůst této kriminality a to až do roku 1995, kdy bylo spácháno 26980 majetkových trestných činů. Následně v této problematice dochází k pozvolnému poklesu, až do roku 2010, kdy bylo dosaženo minima v podobě 3781 trestných činů spáchaných mládeží.

Graf č. 13

Závěrem můžeme konstatovat, že do celkové kriminality mládeže v ČR (Graf č. 14) se pochopitelně nejvíce promítla majetková kriminalita, ale vidíme, že se do celkového pohledu na kriminalitu mládeže výrazně podepsala také mravnostní kriminalita, která byla mnohem vyšší před rokem 1989. Díky tomu není v celkovém grafickém hodnocení růst kriminality mládeže po roce 1989 tak propastný.

Graf č. 14

V závěru hodnocení kriminality mládeže v ČR v období let 1980 – 2010 mohu říci, že po nástupu demokracie došlo k prudkému nárůstu kriminality mládeže, který trval až do roku 1996, po kterém došlo k trvalému poklesu až do roku 2010.

4.5 Přehled kriminality mládeže v okrese Přerov

K této diplomové práci bylo využito spolupráce se statistikem Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje kpt. Romanem Filem, který pro tyto potřeby poskytl potřebná statistická data obsahující kriminalitu v okrese Přerov. Z poskytnutých dat jsem opět vytvořil tabulku s přehledem kriminality v okrese Přerov (Tab. č. 3).

V této podkapitole se budu zabývat kriminalitou, která byla zjištěna policisty v okrese Přerov a to v období let 1980 – 2010. Pokusím se zjistit, jaký byl vývoj kriminality v různých věkových skupinách.

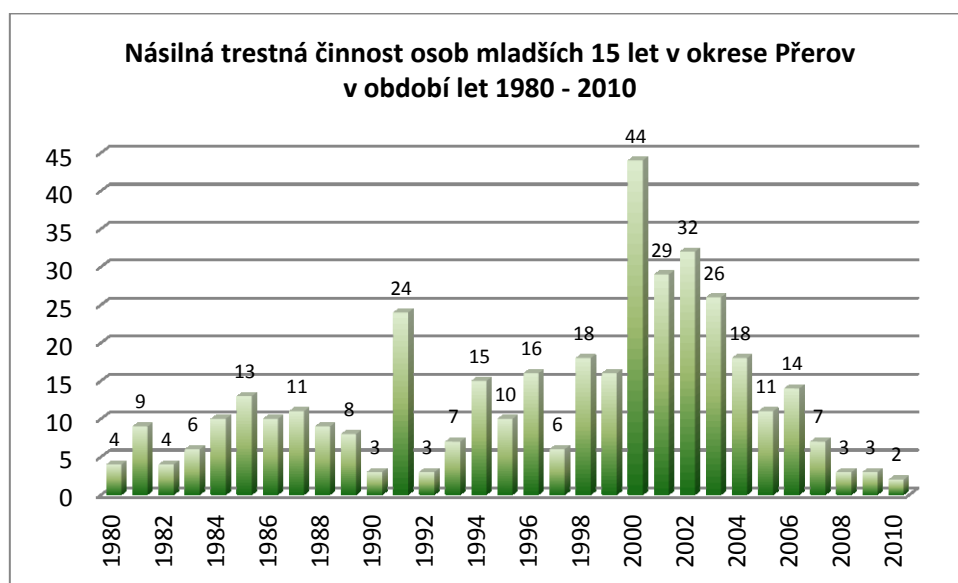
Kriminalita mládeže v Přerově v období let 1980 - 2010

rok	Osoby mladší 15 let				Mladiství				Mládež			
	násilná	mravnostní	majetková	celková	násilná	mravnostní	majetková	celková	násilná	mravnostní	majetková	celková
1980	4	1	29	36	12	20	59	108	16	21	88	144
1981	9	4	17	42	12	14	34	80	21	18	51	122
1982	4	3	50	64	12	15	40	85	16	18	90	149
1983	6	3	41	59	18	14	74	130	24	17	115	189
1984	10	1	21	45	29	11	54	113	39	12	75	158
1985	13	0	50	71	15	7	94	138	28	7	144	209
1986	10	0	30	43	13	5	75	105	23	5	105	148
1987	11	1	24	40	10	4	62	98	21	5	86	138
1988	9	2	20	36	11	3	53	116	20	5	73	152
1989	8	1	23	35	16	5	59	92	24	6	82	127
1990	3	0	18	25	33	4	71	141	36	4	89	166
1991	24	1	37	67	16	7	104	144	40	8	141	211
1992	3	0	38	44	21	3	174	206	24	3	212	250
1993	7	0	76	89	20	3	277	322	27	3	353	411
1994	15	0	41	60	18	3	187	227	33	3	228	287
1995	10	7	40	65	24	0	160	216	34	7	200	281
1996	16	2	85	121	22	9	314	384	38	11	399	505
1997	6	6	71	98	32	3	155	221	38	9	226	319
1998	18	3	76	102	31	1	155	204	49	4	231	306
1999	16	0	61	87	19	2	128	162	35	2	189	249
2000	44	1	59	125	26	3	115	161	70	4	174	286
2001	29	1	89	134	16	0	138	175	45	1	227	309
2002	32	1	51	98	29	2	133	195	61	3	184	293
2003	26	4	53	109	27	3	56	122	53	7	109	231
2004	18	0	18	45	19	3	51	97	37	3	69	142
2005	11	1	22	49	10	1	48	86	21	2	70	135
2006	14	1	11	37	14	0	47	97	28	1	58	134
2007	7	0	18	25	19	3	59	93	26	3	77	118
2008	3	0	11	24	12	1	39	76	15	1	50	100
2009	3	0	16	25	8	2	28	48	11	2	44	73
2010	2	0	8	12	16	2	43	74	18	2	51	86

Tab. č. 3

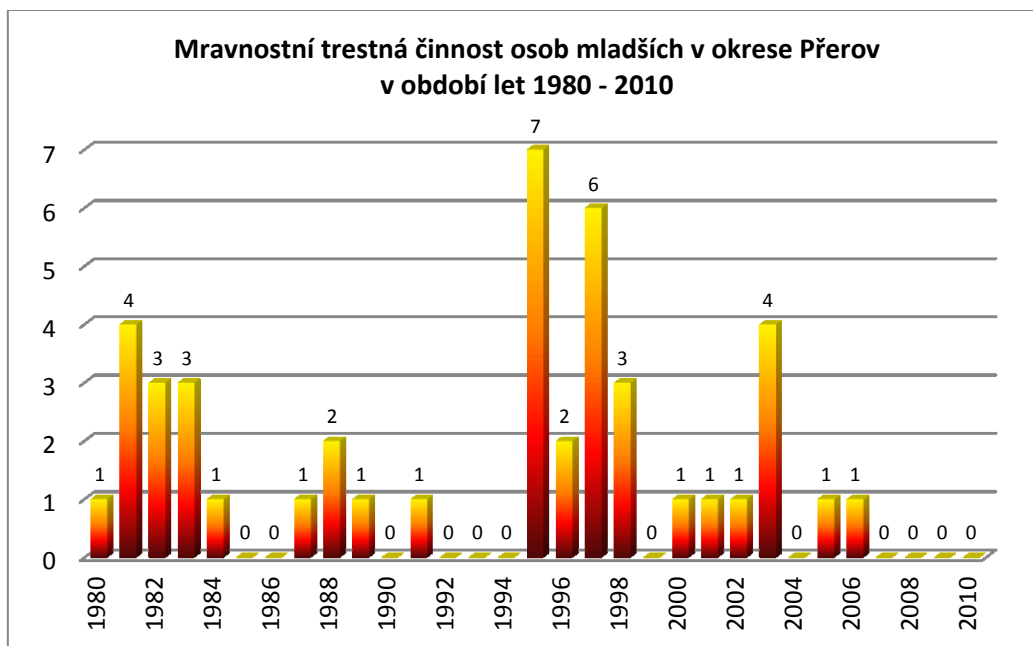
4.6 Přehled kriminality osob mladších 15-ti let v okrese Přerov

Při pohledu na graf č. 15, který znázorňuje násilnou kriminalitu osob mladších patnácti let v okrese Přerov, je zjišťováno, že v době komunismu byl vývoj relativně stálý. Od roku 1980 do roku 1985 dochází k nárůstu této kriminality a po roce 1985 až do roku 1990 ke snižování. V roce 1991 však zaznamenáváme obrovský nárůst v počtu 24 spáchaných násilných trestných činů, který je ihned v následujícím roce potlačen a v roce 1992 již registrujeme „pouhé“ 3 případy násilných trestných činů. Následně dochází k mírnému růstu do roku 1999. V roce 2000 dochází k největšímu páchání násilné trestné činnosti osobami mladšími patnácti let, až neuvěřitelných 44 případů za jediný rok. Tento trend však vydrží pouze jeden rok a již v roce 2001 dochází k poklesu, který trvá až do roku 2010, kdy je zaznamenán nejmenší počet spáchaných násilných trestných činů v počtu 2 za celý rok 2010.

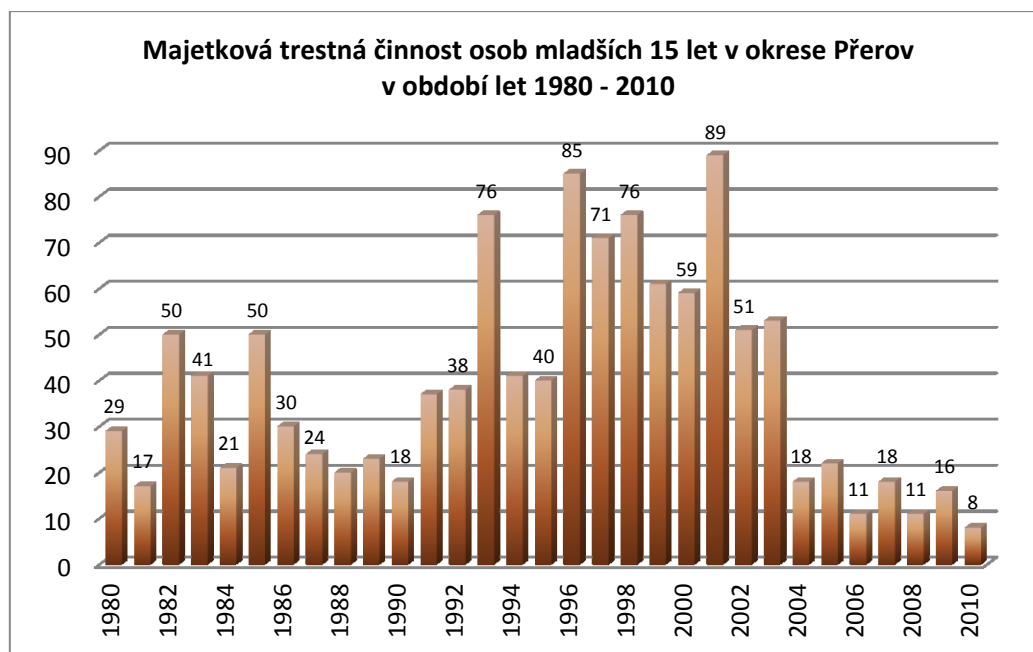
Graf č. 15

Pokud graficky vyjádříme mravnostní kriminalitu osob mladších patnácti let (Graf č. 16), tak zjistíme, že tato kriminalita byla nejproblémovější v roce 1995, kdy bylo spáchano 7 trestných činů a poté v roce 1997, kdy bylo spáchano 6 trestných činů. Naopak v některých letech není zaznamenán ani jediný případ jako např. v rozmezí let 2005 - 2010.

Graf č. 16

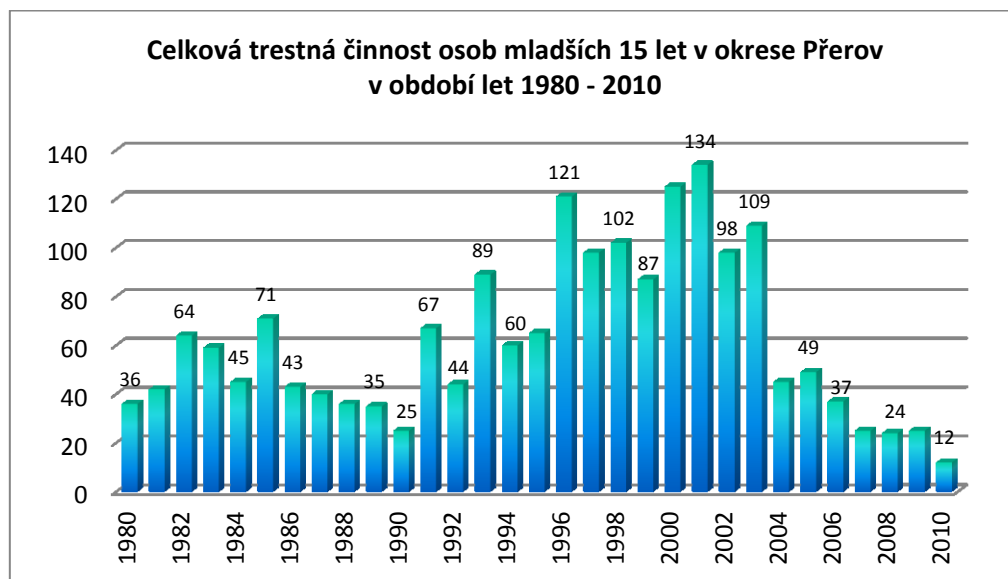
V grafickém vyjádření majetkové kriminality osob mladších patnácti let v okrese Přerov (Graf č. 17) vidíme, že v době komunismu dosáhla majetková kriminalita v roce 1982 a v roce 1985 výše 50 trestných činů. Před rokem 1989 dochází v této kriminalitě k poklesu, který trvá až do roku 1991. V tomto roce dochází k nárůstu majetkové trestné činnosti, jenž je však „skokový“ až v roce 1993, kdy bylo spácháno 76 majetkových trestných činů a v roce 1996, kdy bylo spácháno 85 trestných činů. Největší zatížení touto kriminalitou bylo zaznamenáno v roce 2001. Nejmenší zatížení je zaznamenáno v roce 2010, kdy bylo osobami mladších patnácti let v Přerově spácháno 8 majetkových trestných činů.

Graf č. 17

Pokud se zaměříme na celkovou kriminalitu osob mladších patnácti let v okrese Přerov (Graf č. 18), tak zjistíme, že nejvíce trestných činů bylo evidováno v roce 2001 a to 134 trestných činů. Problémovým by se dal nazvat i rok 1996 se 121 tr. činy.

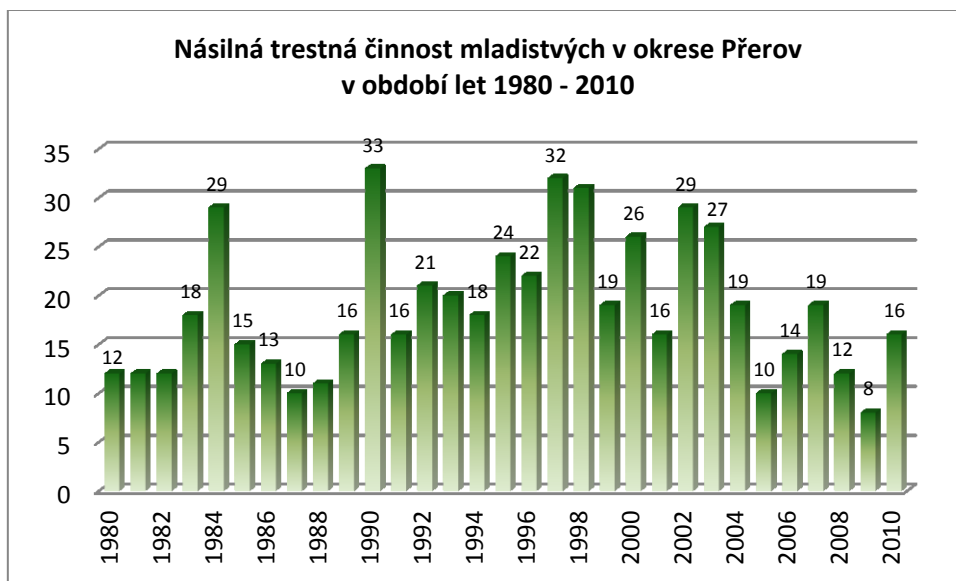

Graf č. 18

4.7 Přehled kriminality mladistvých v okrese Přerov

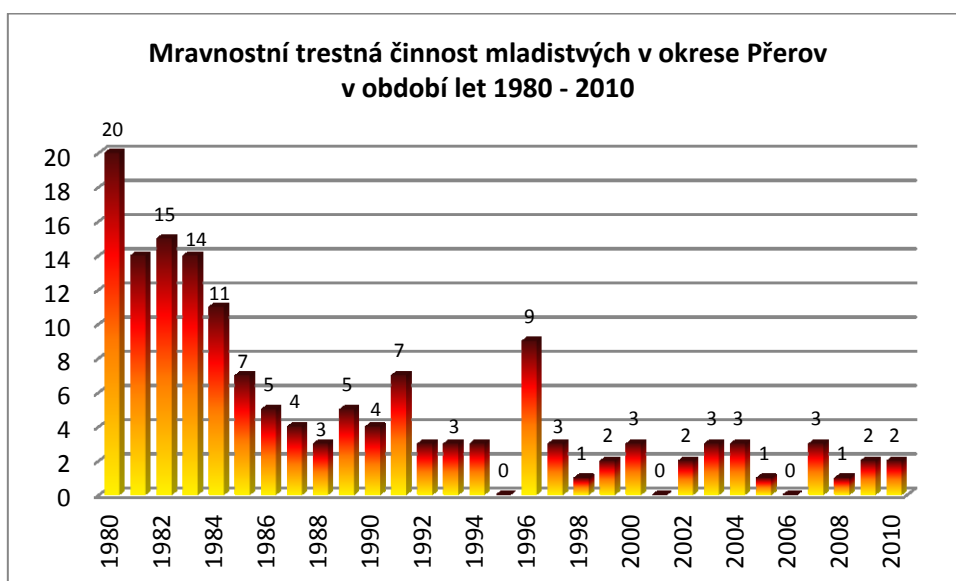
V níže uvedeném grafu č. 19 můžeme pozorovat, že násilná trestná činnost ve sledovaném období má kolísavý charakter, nelze říci, že v době komunismu by bylo páčáno méně násilných trestných činů než za demokratického režimu. Přesně určit, proč se jednotlivé roky někdy tak výrazně liší, je obtížné.

Násilná trestná činnost spáchaná mladistvými v okrese Přerov byla v období komunismu nejvyšší v roce 1984, kdy bylo spáchano 29 trestných činů. V ostatních letech se počet trestných činů pohybuje kolem 10. Po roce 1989 byl kritickým rok 1990, kdy počet násilných trestných činů přesáhl číslo 30, bylo spáchano 33 trestných činů. Dalším rokem, ve kterém násilná trestná činnost překročila třicítku, byl rok 1997, kdy bylo spáchano 32 násilných trestných činů.

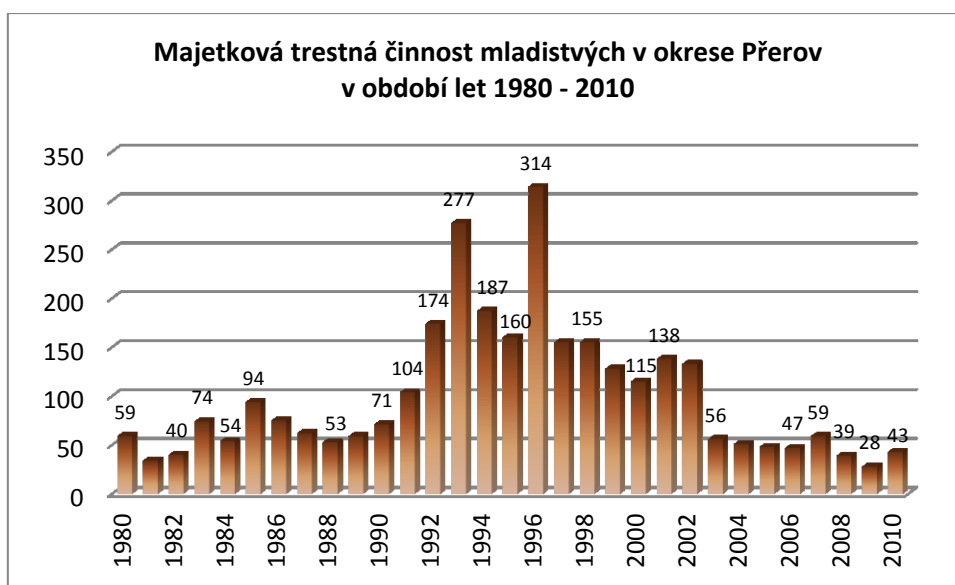
Graf č. 19

Na rozdíl od násilné trestné činnosti můžeme v údajích mravnostní statistiky zjistit, že v době komunismu byla tato kriminalita problematictější než v době demokracie, ale z grafického znázornění (Graf č. 20) je patrné, že od roku 1980 měla mravnostní kriminalita v Přerově klesající tendenci. V době demokracie jsou rozdíly mezi jednotlivými roky zanedbatelné. Pouze v roce 1996 je evidováno 9 mravnostních trestných činů, což je v pohledu na celkový vývoj relativně vysoké číslo, jelikož průměrně bylo v době demokratického zřízení našeho státu spácháno v okrese Přerov kolem 2,5 mravnostních činů za rok. Dokonce byly roky, kdy nejsou evidovány žádné mravnostní trestné činy.

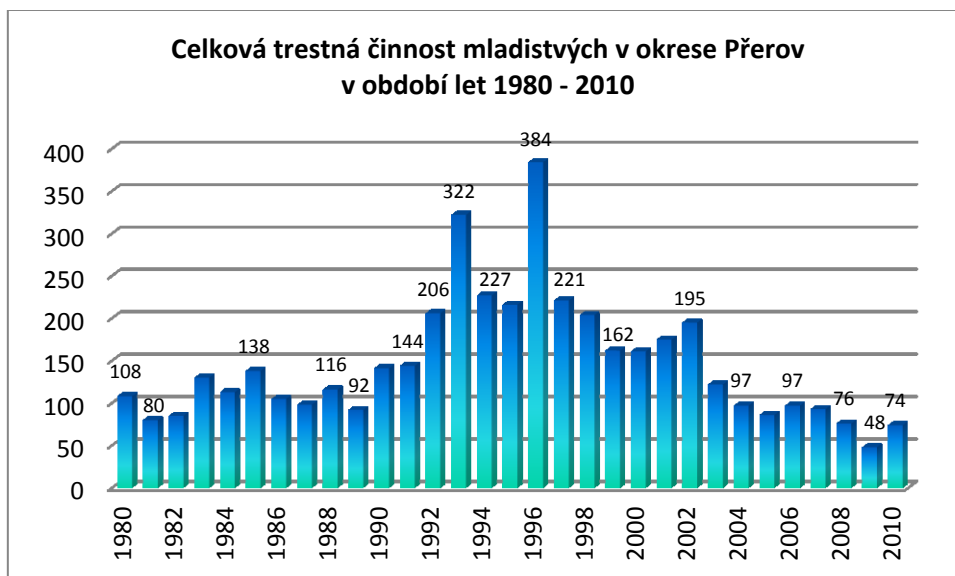
Graf č. 20

Co se týká majetkové kriminality mladistvých v okrese Přerov, tak z grafického znázornění (Graf č. 21) můžeme vyčíst, že byla v době komunismu relativně stále. V tomto období nesledujeme žádné skokové růsty ani poklesy. Až v roce 1990 dochází k pozvolnému růstu, který vzroste v roce 1993 na hodnotu 277 spáchaných majetkových trestných činů, ale poté dochází k úpadku této kriminality, který trvá pouze do roku 1996, kdy dochází k největšímu nárůstu, na 314 majetkových trestných činů spáchaných mládeží. Následně opět dochází k pozvolnému poklesu a to až do roku 2010. Nejnižší počet spáchaných majetkových trestných činů byl zjištěn v roce 2009, kdy došlo k 28 případům.

Graf č. 21

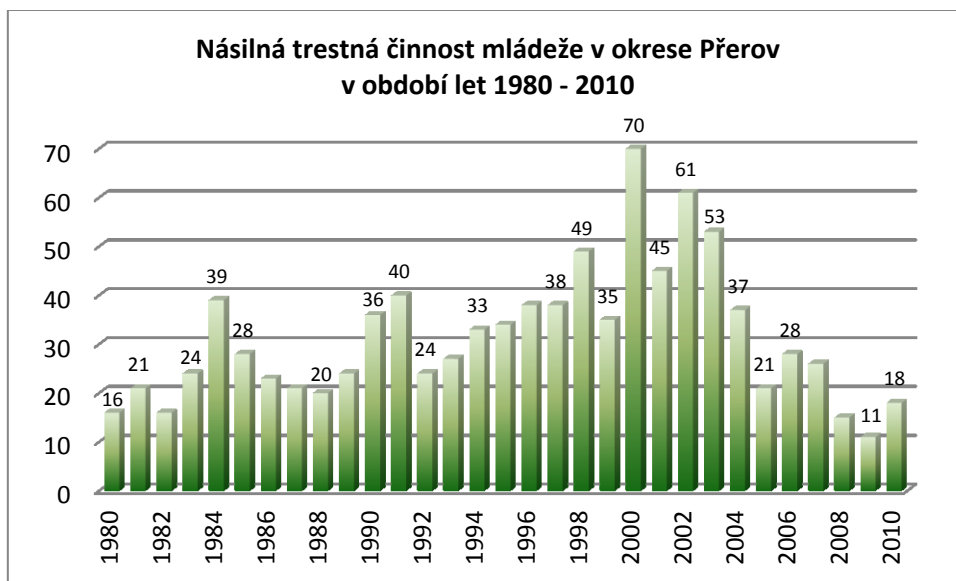
V okrese Přerov tvoří majetková kriminalita 68% z celkové kriminality mladistvých, takže je pochopitelné, že v grafu č. 22, kde je zanesena celková kriminalita mladistvých v okrese Přerov, nebude žádná zásadní odchylka od grafického vyjádření majetkové kriminality mladistvých. V grafu však můžeme vyzorovat přítomnost mravnostní kriminality mladistvých, která promluvila do hodnot v době do roku 1989.

Graf č. 22

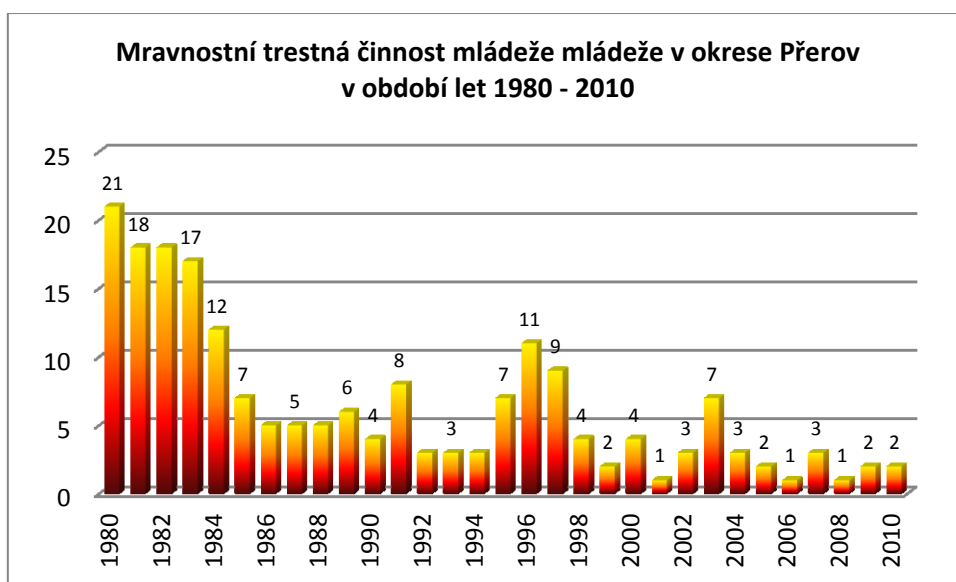
4.8 Přehled celkové kriminality mládeže v okrese Přerov

Při pohledu na grafické znázornění týkající se násilné kriminality mládeže v okrese Přerov (Graf č. 23) zjistíme, že nejproblematictější byl v okrese Přerov rok 2000, kdy bylo mládeží spácháno 70 násilných trestných činů. V době bývalého režimu registrujeme rok 1984, který byl v tomto období z pohledu násilné kriminality nejhorší, protože bylo dosaženo 39 trestných činů, ale při pohledu na tento graf zjišťujeme, že tato hodnota je v demokratickém režimu hned několikrát překonána. Od roku 1992 má násilná kriminalita mládeže v okrese Přerov stoupající charakter, a ke zlomu dochází až v již zmiňovaném roce 2000, ve kterém uvedená kriminalita dosáhla svého vrcholu a následně dochází k poklesu až do roku 2009, v němž zaznamenávám naopak nejmenší páchaní této trestné činnosti, kdy bylo spácháno 11 násilných trestných činů. V roce 2010 již uvedená kriminalita opět stoupá a registrujeme 18 případů.

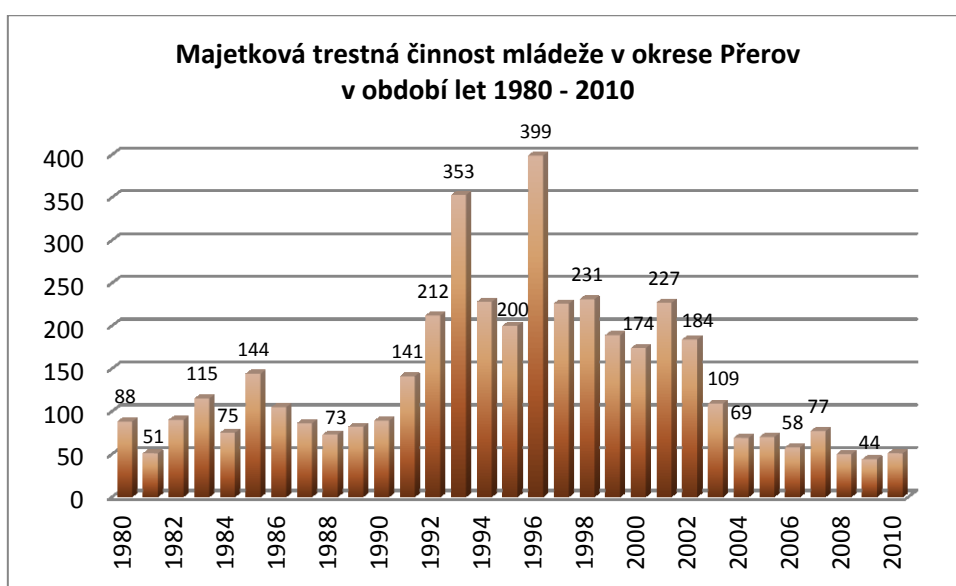
Graf č. 23

Pokud se zaměříme na mravnostní kriminalitu páchanou mládeží ve sledovaném období v okrese Přerov (Graf č. 24), tak zjistíme, že vysoké hodnoty páchaní této trestné činnosti byly zejména v době komunismu. V roce 1980 bylo v rámci této kriminality mládeží spácháno celkem 21 trestných činů, což je největší počet za celé sledované období. V následujících letech, i po dobu demokracie, lze říci, že stále dochází k poklesu této kriminality. Jedinou výjimkou je období let 1995 až 1997, kdy došlo k nepatrnému zvýšení této kriminality.

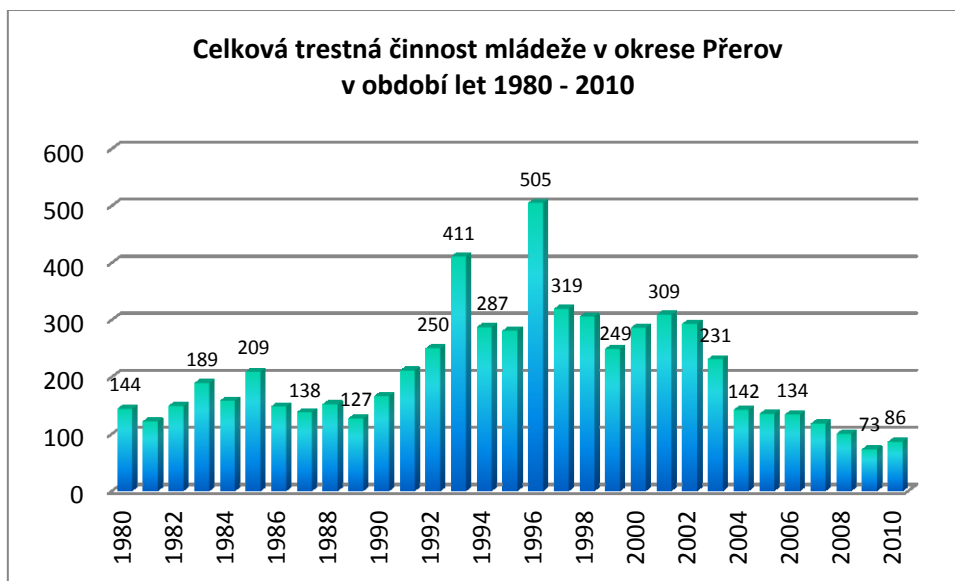
Graf č. 24

Naopak pokud jde o majetkovou kriminalitu mládeže v okrese Přerov (Graf č. 25), tak z grafu je patrné, že v době komunismu nebyl s touto kriminalitou takový problém, jako po nástupu demokracie. Na grafu můžeme sledovat vývoj po roce 1989, jehož pomyslná křivka prudce roste a svého maxima dosahuje v roce 1996, kdy bylo mládeží spácháno 399 trestných činů, ale již v roce 1993 došlo k prudkému nárůstu v počtu spáchaných trestných činů mládeží, když v tomto roce bylo mládeží spácháno 353 trestných činů. Po roce 1996 dochází k velkému útlumu této kriminality, který přetrvává až do roku 2010. Nejmenší zatíženost touto kriminalitou registrujeme v roce 2009, kdy bylo spácháno 44 trestných činů.

Graf č. 25

Jelikož majetková kriminalita tvoří 67 % z celkové kriminality, je pochopitelné, že se její hodnoty do grafického znázornění celkové kriminality mládeže v Přerově (Graf č. 26) projeví nejvíce. Celková kriminalita mládeže v okrese Přerov zažila svůj nárůst po roce 1989, kdy postupně rostla a jako u majetkové kriminality mládeže v Přerově můžeme sledovat maximum v roce 1996. Naopak nejmenší páčání trestné činnosti je zaznamenáno v roce 2009.

Graf č. 26

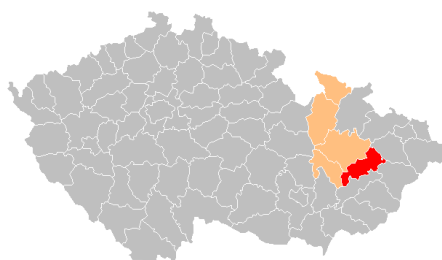
Závěr kapitoly č. 4:

V této kapitole jsem sledoval vývoj kriminality mládeže v České republice a v okrese Přerov v jednotlivých oblastech kriminality (násilná, mravnostní a majetková kriminalita). Ze získaných údajů jsem zjistil, že mezi vývojem kriminality mládeže ve sledovaných místech (ČR a okrese Přerov) jsou jen nepatrné rozdíly. Pochopitelně se jako nejproblémovější jeví majetková kriminalita, která dlouhodobě vykazuje nejvyšší hodnoty. Za překvapující zjištění považuji skutečnost, že mravnostní kriminalita byla v období do roku 1990 vyšší než v následujícím období po roce 1990, což lze bezpochyby přisoudit zrušení trestného činu příživnictví, jenž v době do roku 1990 tvořil drtivou většinu spáchaných trestných činů v České republice a v okrese Přerov v oblasti mravnostní kriminality.

5 Obecné srovnání vývoje kriminality mládeže v České republice a v okrese Přerov, a to do roku 1990 a od roku 1990, a analýza možných příčin nárůstu.

V další podkapitole se budu zabývat porovnáním jednotlivých statistických údajů kriminality mládeže zjištěné v rámci okresu Přerov s hodnotami uváděnými pro celou Českou republiku.

Je nutné zmínit, že Česká republika se rozkládá na ploše 78 867 km² a v roce 2011 byla osídlena 10 548 527 občany s hustotou zalidnění 133 ob./ km².

Z toho se okres Přerov rozkládá na 844,74 km² a v roce 2011 byl osídlen 135 437 občany, hustota zalidnění v okrese Přerov byla 160,33 ob./km². Počet obyvatel v okrese Přerově tvoří 1,2 % z celkového počtu obyvatel České republiky. Z uváděných čísel je také patrné, že hustota zalidnění v okrese je lehce nadprůměrná oproti průměru hustoty zalidnění v celé České republice.

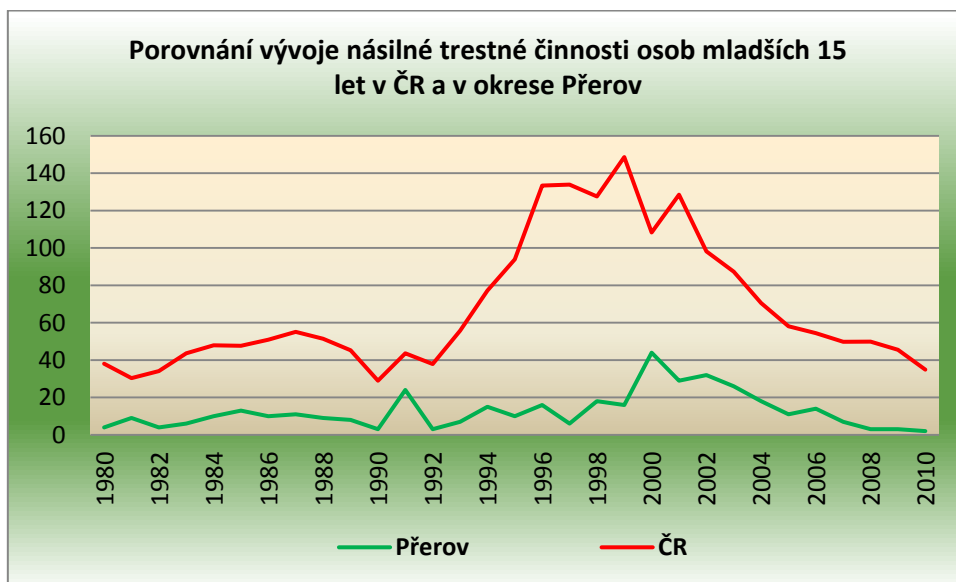
V dalších grafických znázorněních jsou hodnoty kriminality z okresu Přerov záměrně srovnávány s desetinami hodnot kriminality z celé ČR, aby bylo možné tyto hodnoty vnést do grafické podoby.

5.1 Porovnání vývoje násilné kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov

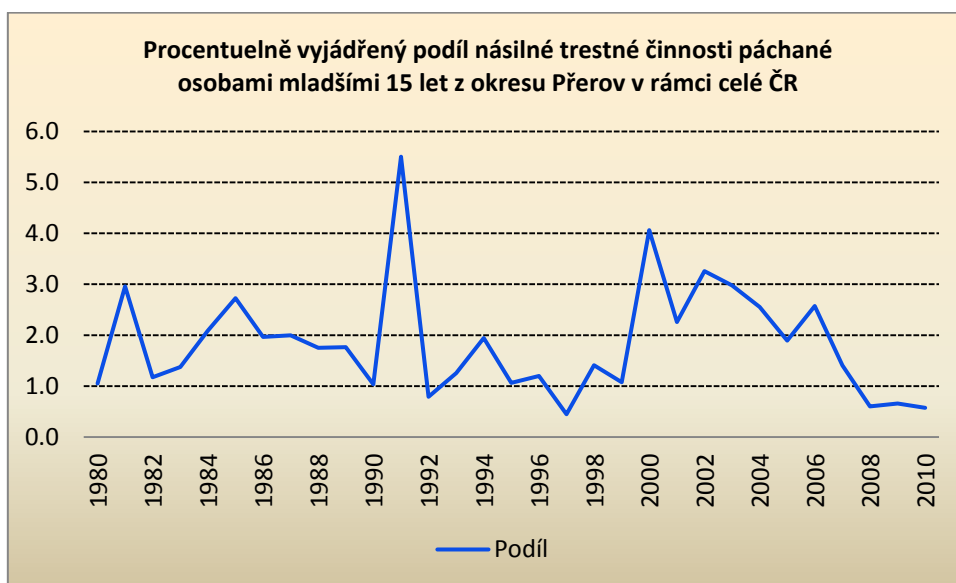
Pokud srovnáme vývoj násilné kriminality osob mladších patnácti let v okrese Přerov s vývojem shodné kriminality v celé ČR (Graf č. 27), tak zjistíme, že vývoj byl v prvních sledovaných letech zcela opačný. V ČR násilná kriminalita u osob mladších patnácti let klesala a poté mírně stoupala, ale v okrese Přerov je zaznamenán od roku 1980 mírný nárůst a v roce 1981 a roce 1982 naopak drobný pád. V tomto období byl podíl „přerovské“ násilné trestné činnosti v rámci celé ČR 1%, což je zaznamenáno v grafu č. 28, kde je vyjádřen

procentuelní podíl násilné trestné činnosti páchané osobami mladších patnácti let z okresu Přerov v rámci celé ČR. V následujících letech se kriminalita osob mladších patnácti let v Přerově a v ČR nijak zvlášť nelišila. Dalo by se říci, že do roku 1990 vývoj v Přerově kopíroval vývoj v celé ČR a podíl násilné trestné činnosti byl průměrně kolem dvou procent z násilné kriminality celé ČR páchané osobami mladšími patnácti let. V roce 1991 však tento podíl vzrostl až na 5,5 procenta. Od roku 1992 naopak stoupá násilná kriminalita osob mladších patnácti let v celé ČR, ale podíl „Přerova“ stagnuje a pohybuje se kolem 1% až do roku 2000, kdy se podíl zvýšil na 4%. Ve zbývajících letech křivka této kriminality pozvolna klesá, a to jak v celé ČR, tak i v Přerově, stejným směrem se pohybuje také podíl „přerovské“ násilné kriminality osob mladších 15-ti let.

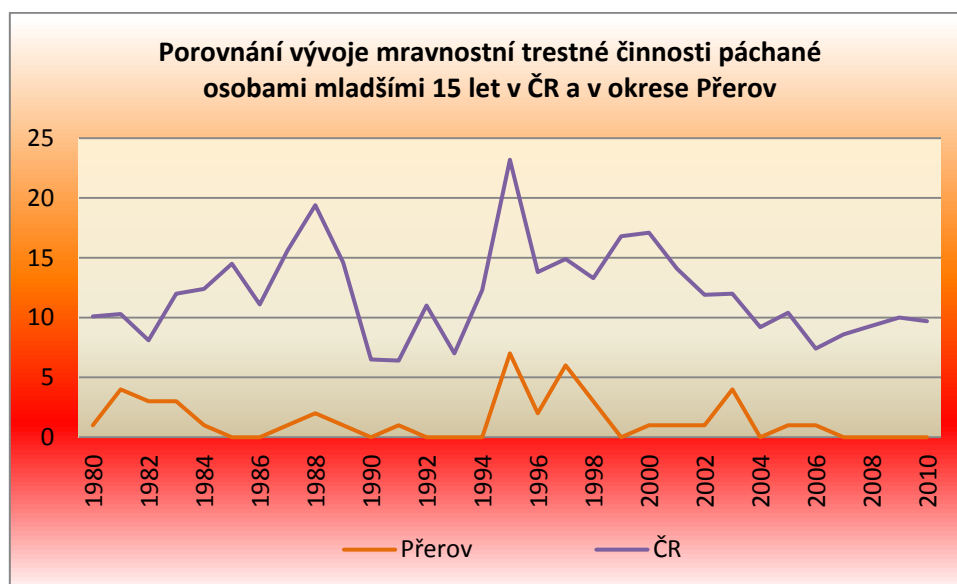
Graf č. 27

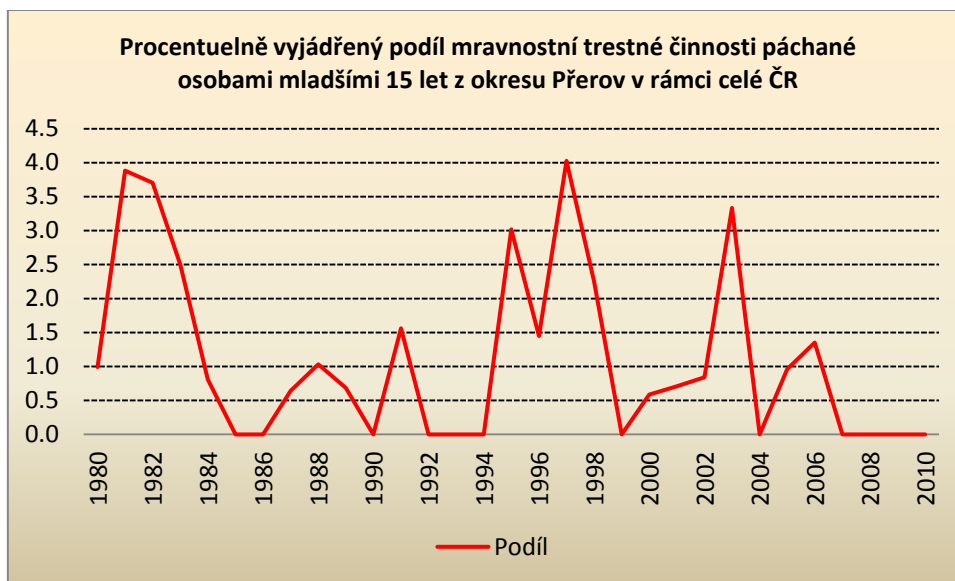
Graf č. 28

5.2 Porovnání mravnostní kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov

Srovnáním vývoje mravnostní kriminality páchané osobami mladšími patnácti let z okresu Přerov a celé ČR (Graf č. 29) zjistíme, že již v roce 1981 dochází v okrese Přerov k nárůstu oproti vývoji v ČR. V roce 1984 až 1987 se osoby mladší patnácti let z okresu Přerov na této kriminalitě takřka nepodílí, nebo podílí, ale minimálně, problematický se dá popsat také rok 1995 a rok 1997, když v roce 1995 se osoby mladší patnácti let z okresu Přerov podílí na celkové mravnostní kriminalitě třemi procenty, což je opět zaznamenáno v grafu znázorňující procentuelní podíl páchané mravnostní kriminality v rámci celé ČR (Graf č. 30). Vysoký podíl v páchání této kriminality je zjištěn také v roce 1997, kdy bylo dosaženo dokonce 4 procentního podílu, stejně jako v uváděném roce 1981. Necelého 3,5 procentního podílu bylo zaznamenáno ještě v roce 2003.

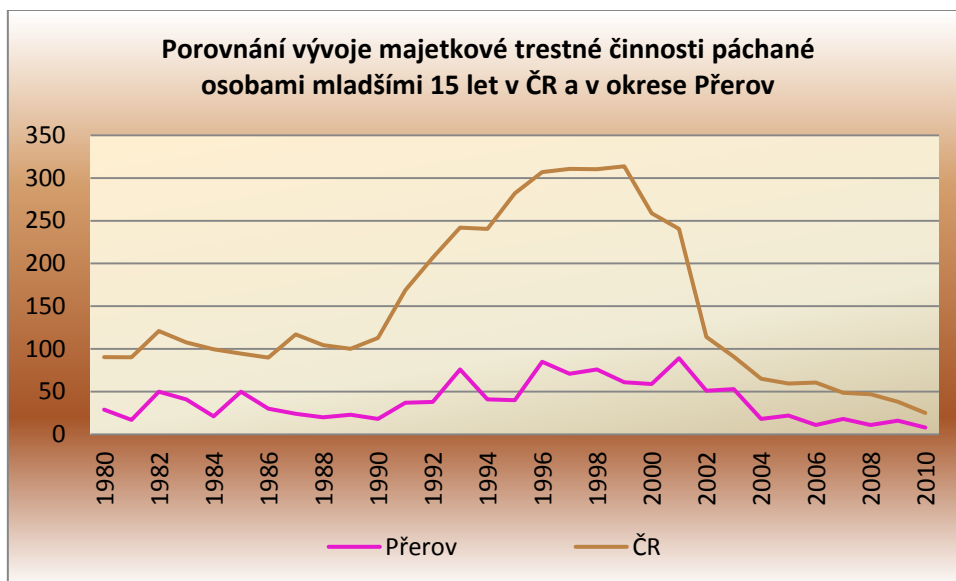
Graf č. 29

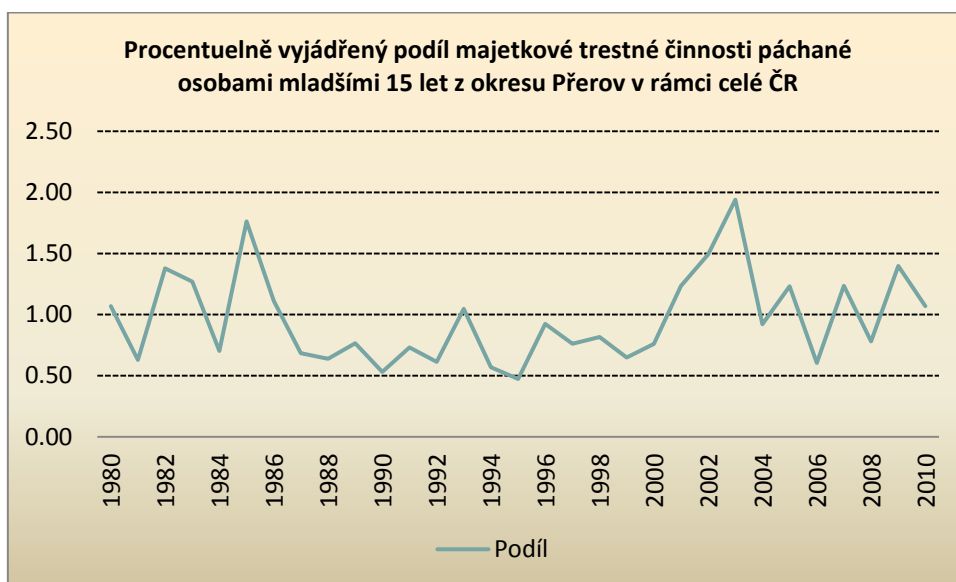
Graf č. 30

5.3 Porovnání majetkové kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov

Porovnáme-li majetkovou kriminalitu osob mladších patnácti let v ČR s touto kriminalitou v okrese Přerov (Graf č. 31), tak zjistíme, že křivka znázorňující kriminalitu v okrese Přerov nekopíruje křivku kriminality celé ČR, která prudce roste po roce 1989 a klesá, až v roce 2001, což znamená, že v okrese Přerov se tolik neprojevil nástup demokracie ve zvýšení kriminality jako ve zbyvající části ČR. Pokud se zaměříme na podíl páchané majetkové trestné činnosti osobami mladšími patnácti let (Graf č. 32), tak evidujeme překvapivě stálou křivku, která dokonce při nástupu demokracie klesá pod jedno procento. Největším podílem majetkové trestné činnosti se osoby mladší patnácti let z okresu Přerov podíleli v roce 1985 a v roce 2003, kdy to byly necelá dvě procenta.

Graf č. 31

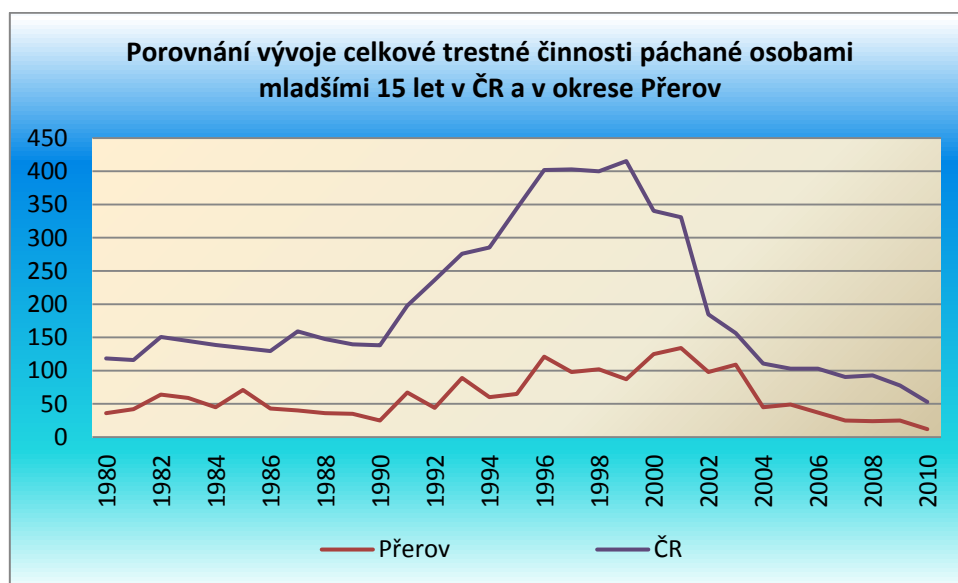

Graf č. 32

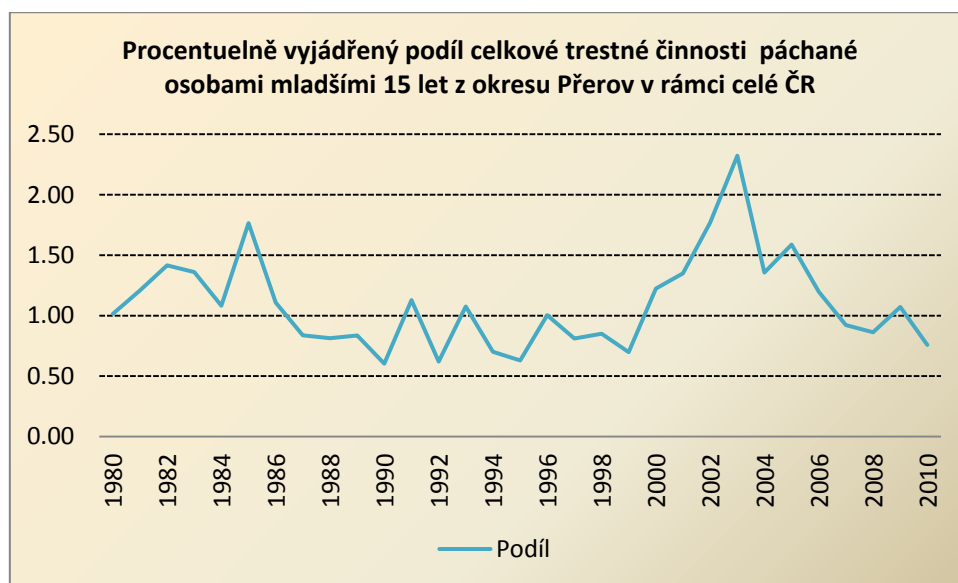
5.4 Porovnání celkové kriminality osob mladších 15-ti let v ČR a v okrese Přerov

Pokud porovnáme celkovou kriminalitu osob mladších patnácti let, která byla spáchána v celé ČR, s hodnotami v okrese Přerov (Graf č. 33), tak zjistíme, že v rámci celé ČR došlo zejména po roce 1990 k velkému nárůstu této kriminality. V okrese Přerov není v tomto období zaznamenán prudký nárůst, ale překvapivě došlo k nárůstu již v roce 1985, kdy celková kriminalita páchaná osobami mladšími patnácti let v okrese Přerov tvořila necelé 2 procenta z celkové kriminality osob mladších patnácti let v celé ČR (Graf č. 34). Stejný

nárůst je také zaznamenán v období let 2001 až 2003, kdy podíl této trestné činnosti „přerovskými“ osobami mladšími patnácti let tvořil dokonce více jak 2 procenta.

Graf č. 33

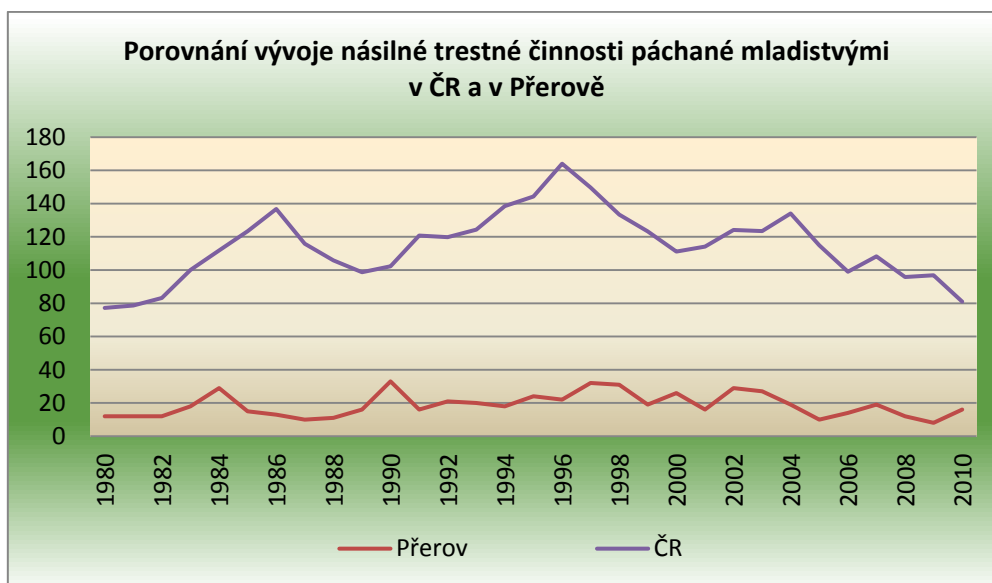

Graf č. 34

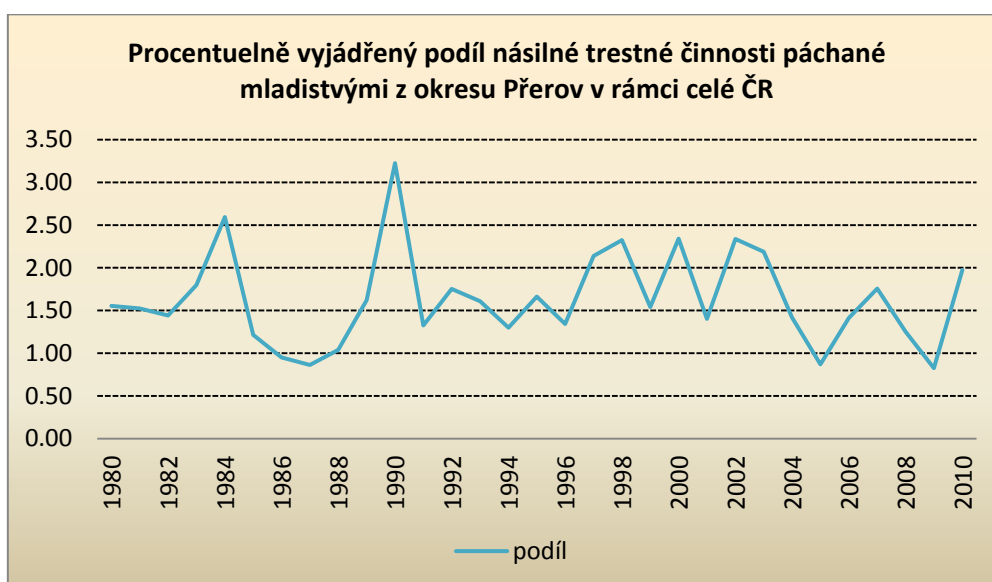
5.5 Porovnání násilné kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov

Porovnáním násilné kriminality mladistvých dostáváme z hodnot v okrese Přerov křivku (Graf č. 35), kde nepozorujeme významné odchylky, pouze v roce 1984 a v roce 1990 pozorujeme skokové zvýšení. Oproti křivce znázorňující vývoj v ČR je tedy vývoj relativně stálý a pohybuje se kolem 20 případů za rok. V ČR je v této oblasti velký nárůst od roku 1982

do roku 1986. Následně v době demokracie zaznamenáváme pozvolný nárůst, který dosahuje svého maxima v roce 1996, poté dochází k útlumu. Za povšimnutí stojí konečná fáze obou zakreslených křivek, jejichž vývoj je zcela opačný. Na rozdíl od křivky znázorňující ČR, kde křivka prudce klesá, je v Přerově je trend zcela opačný. Procentuelně se nejvíce mladiství z okresu Přerov podíleli na násilné kriminalitě v ČR (Graf č. 36) v roce 1990 necelými 3,5 %. Problematickým by se dal nazvat i rok 1984, kdy tento podíl skokově vystoupal na 2,5 %. Ve zbývajícím období se křivka znázorňující tento podíl pohybuje sinusoidně kolem 2 %.

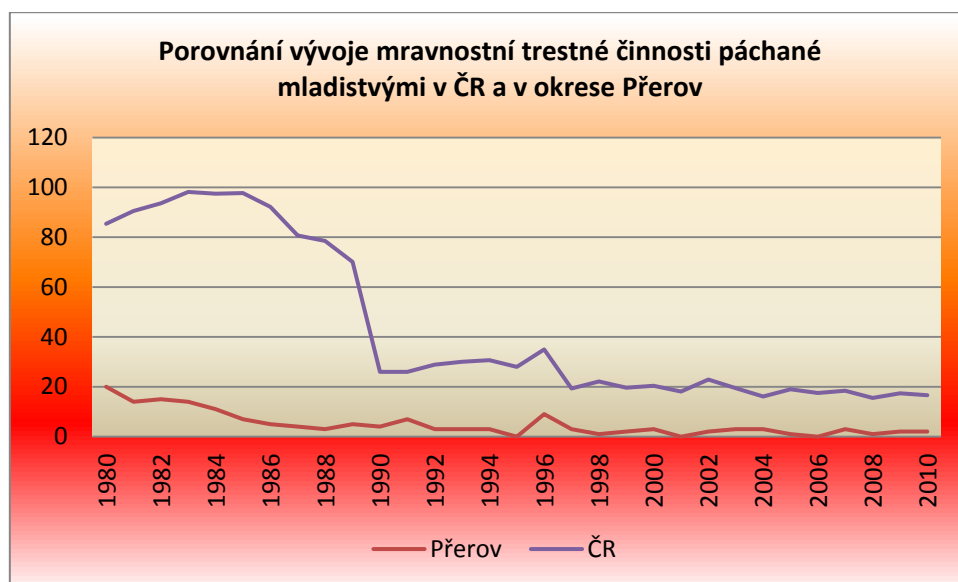
Graf č. 35

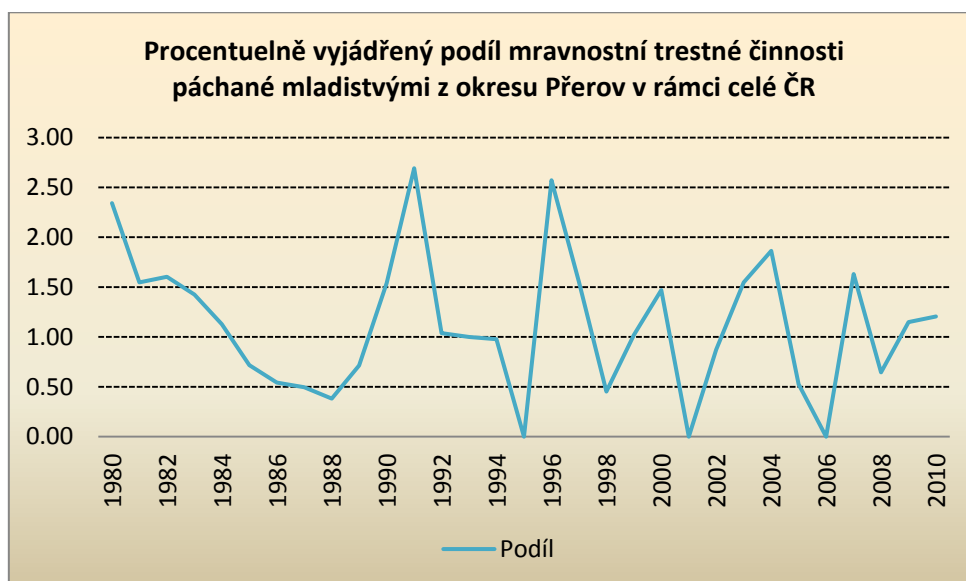
Graf č. 36

5.6 Porovnání mravnostní kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov

Porovnáme-li tuto kriminalitu (Graf č. 37), tak zjistíme, že vývoj mravnostní kriminality byl v době komunismu v Přerově a v ČR odlišný. Na začátku sledovaného období byla mravnostní kriminalita mladistvých v celé ČR relativně vysoká a to až do roku 1990, kdy došlo v rámci celé ČR k obrovskému propadu této kriminality. Na rozdíl od tohoto však křivka znázorňující mravnostní kriminalitu z pohledu okresu Přerov i ve zmiňovaném období komunismu není příliš vysoká, a proto nemůžeme na této křivce pozorovat velký propad jako u křivky znázorňující celou ČR. Od roku 1990 je vývoj této kriminality takřka stejný. Shora uvedené také zaznamenává podíl mravnostní kriminality (Graf č. 38), kde je patrný pokles v době komunismu a následné zvýšení v době demokracie až na 2,5 procenta.

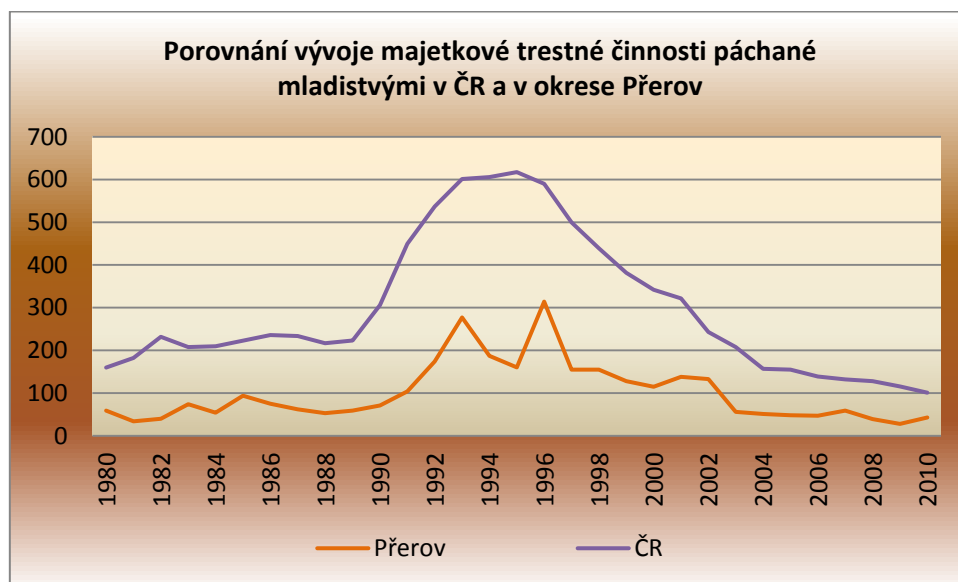
Graf č. 37

Graf č. 38

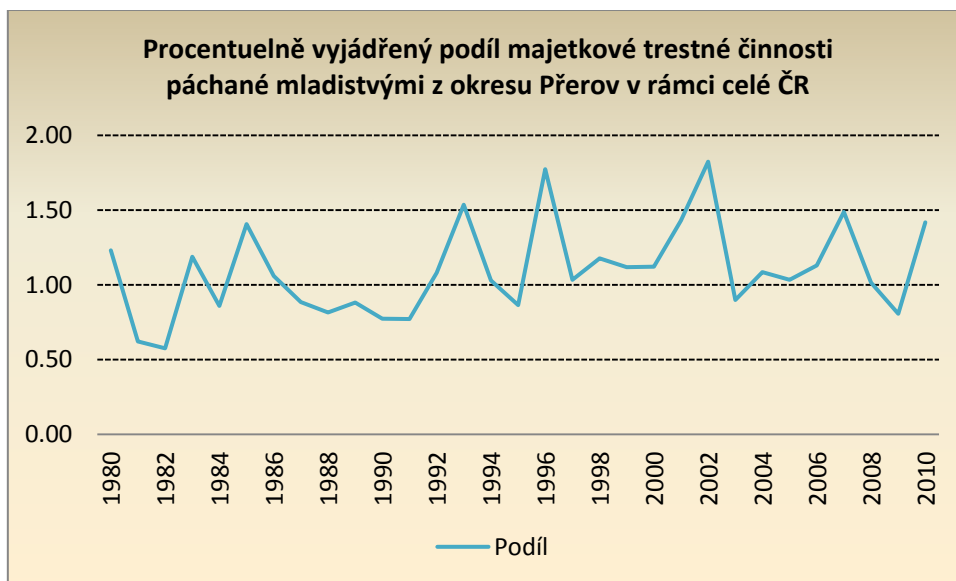
5.7 Porovnání majetkové kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov

Pokud graficky znázorním vývoj majetkové kriminality mladistvých (Graf č. 39), tak zjistím, že vývoj v ČR a v okrese Přerov není rozdílný, až na období let rok 1993-1996, kdy v okrese Přerov dochází k výraznějšímu poklesu, kdežto u křivky znázorňující ČR dochází ke stálému nárůstu. Od roku 1996 však zaznamenáváme klesající tendenci u obou křivek. Při pohledu na podíl páchané majetkové kriminality mladistvými z okresu Přerov (Graf č. 40), tak můžeme sledovat pravidelnou sinusoidu, která nedosahuje výrazných špiček nebo naopak poklesů, v průběhu sledovaného období se podíl této kriminality průměrně pohybuje mezi 1 a 1,5 %.

Graf č. 39

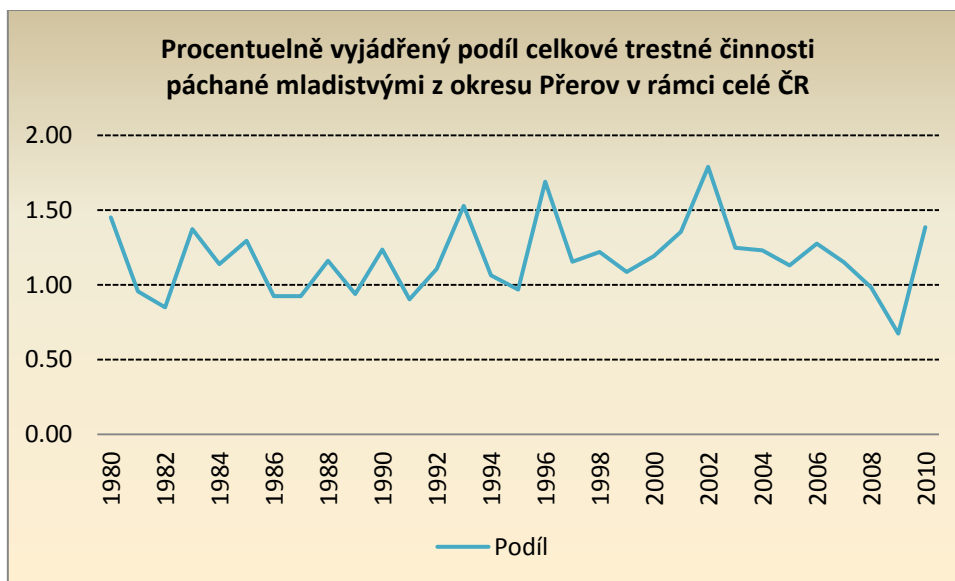
Graf č. 40

5.8 Porovnání celkové kriminality mladistvých v ČR a v okrese Přerov

Jestliže srovnáme celkovou kriminalitu páchanou mladistvými (Graf č. 41), tak zjistíme, že se opět do tohoto srovnání promítne majetková kriminalita, která tvoří drtivou většinu celkové kriminality mladistvých. Pokud se zaměříme na podíl kriminality mladistvých z okresu Přerov v rámci kriminality v ČR (Graf č. 42), tak zjistíme, že tento podíl je relativně stálý, pouze v roce 2002 a v roce 1996 se dostáváme přes 1,5% podílu na páchané kriminalitě mladistvých v ČR.

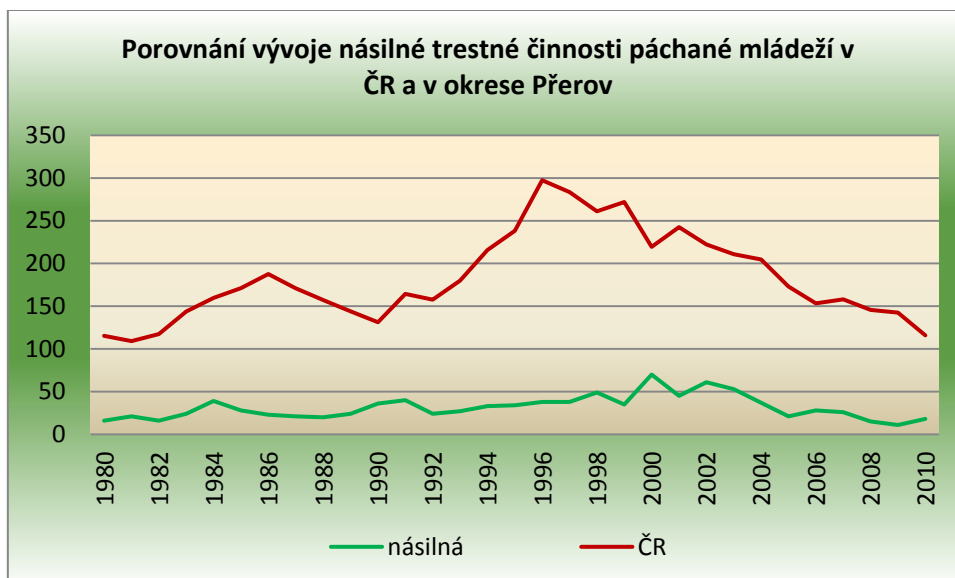
Graf č. 41

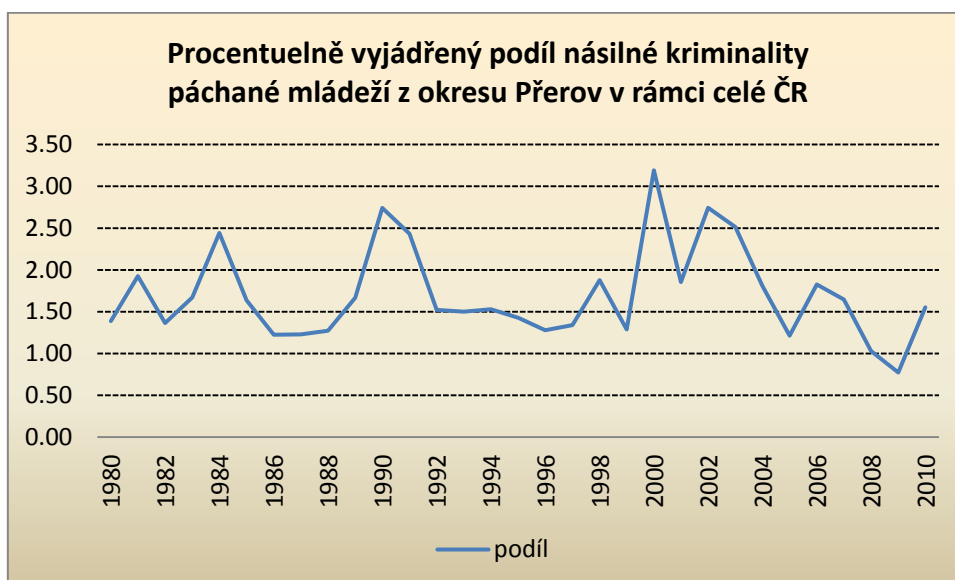
Graf č. 42

5.9 Porovnání násilné kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov

Pokud znázorníme násilnou kriminalitu mládeže (Graf č. 43), tak zjistíme, že vývoj této kriminality je rozdílný v okrese v Přerově a v rámci celé ČR. Zejména od roku 1984, kdy tato kriminalita všeobecně v celé ČR roste, tak v Přerově naopak klesá a následně si udržuje stálou hodnotu kolem 25 případů za rok. Rovněž od roku 1992 se křivka násilné kriminality nemění, stále stagnuje, oproti tomu křivka celé ČR prudce stoupá a v roce 1996 dosahuje svého maxima, což je znázorněno v grafu č. 44. Křivka znázorňující vývoj v okrese Přerov dosahuje svého maxima až v roce 2000 a následně registrujeme pokles, který je již totožný i pro křivku znázorňující vývoj v celé ČR. Podíl páchaní násilné kriminality mládeží z okresu Přerov se pohybuje v průměru kolem 2 %, tato hranice je nejvíce překročena v roce 2000, kdy se dostáváme přes 3% podílu.

Graf č. 43

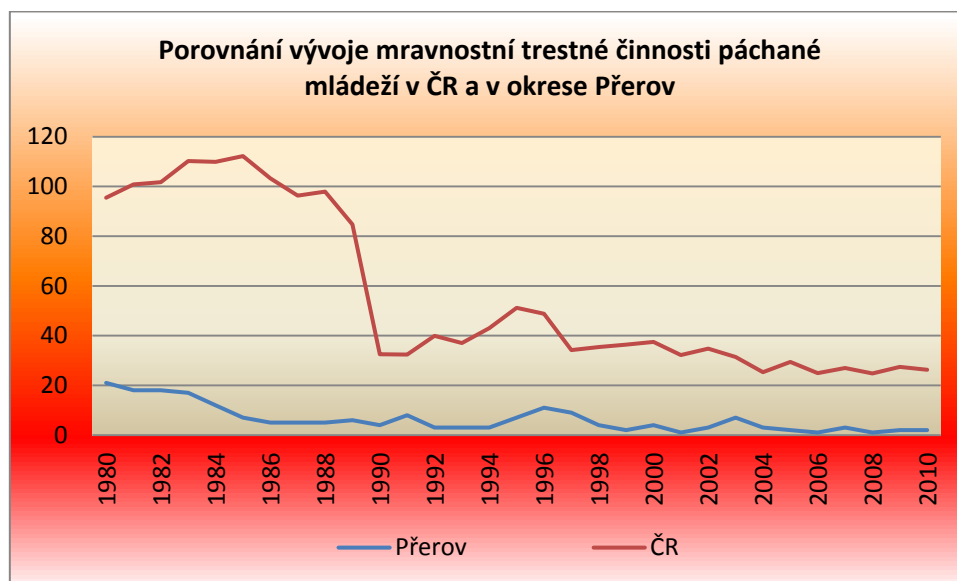

Graf č. 44

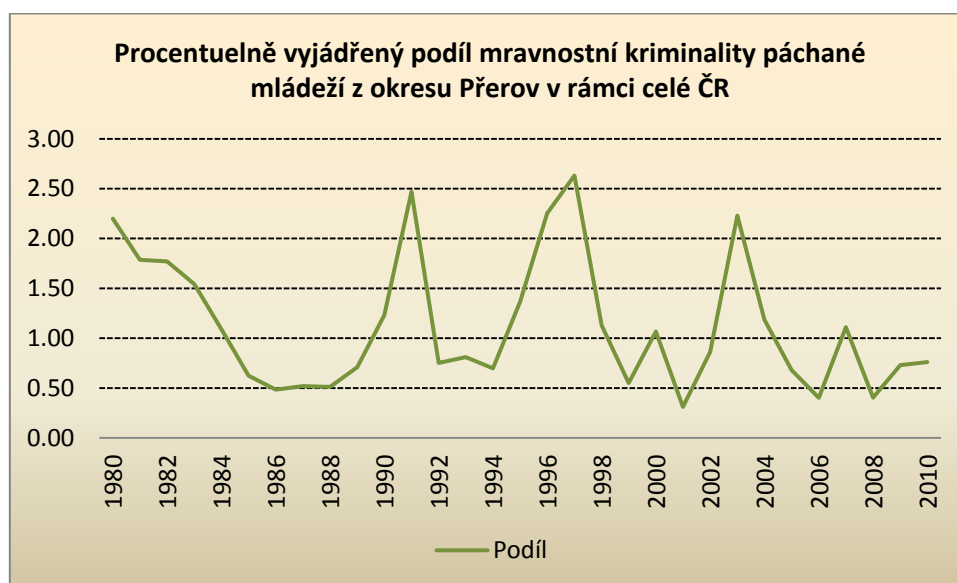
5.10 Porovnání mravnostní kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov

Pokud srovnáme mravnostní kriminalitu páchanou mládeží v Přerově s hodnotami v celé ČR (Graf č. 45), dojdeme k závěru, že v době komunismu byla tato kriminalita problematická, ale nikoliv však v Přerově, kde dochází na začátku sledovaného období k poklesu a v celém sledovaném období nepřekročí 20 případů za rok. V rámci celé ČR sledujeme v roce 1990 razantní pokles. Od roku 1990 tato křivka mírně stoupá do roku 1996. Po roce 1996 křivka do konce sledovaného období klesá až do roku 2010. Podle tohoto grafického znázornění by se zdálo, že v okrese Přerov s touto kriminalitou nebyl velký problém, ale pokud se zaměříme na podíl páchaní této trestné činnosti mládeží z okresu

Přerov v rámci celé ČR (Graf č. 46), tak zjistíme, že problematické byly zejména roky 1991, 1997 a 2003, kdy byl podíl této kriminality v rámci celé ČR 2,5 %.

Graf č. 45

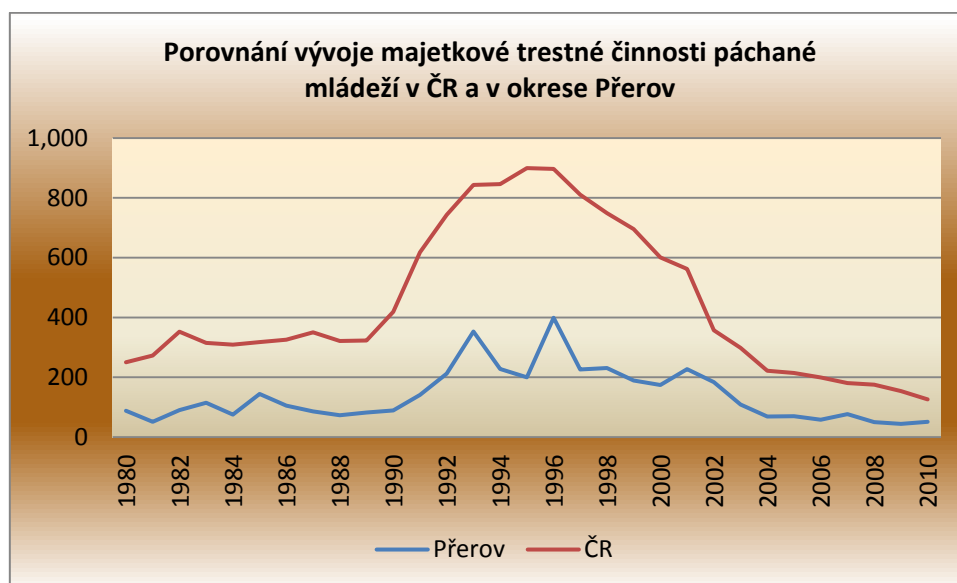

Graf č. 46

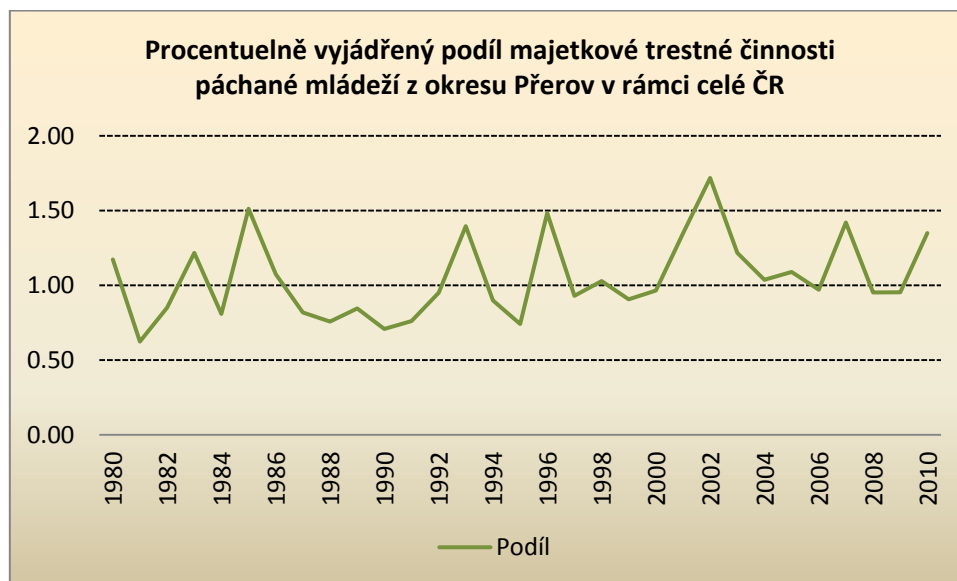
5.11 Porovnání majetkové kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov

Porovná-li majetkovou kriminalitu páchanou mládeží v celé ČR s majetkovou kriminalitou páchanou v okrese Přerov (Graf č. 47), tak zjišťuji, že v okrese Přerov došlo oproti celé ČR v roce 1993 a v roce 1997 k poklesu této kriminality, zatímco majetková kriminalita v rámci celé ČR stoupala. Následně by se dalo říci, že vývoj majetkové kriminality klesá v obou případech a křivky se od sebe žádným výraznějším způsobem neliší. Pokud se zaměříme na vývoj podílu páchaní majetkové kriminality mládeží v okrese Přerov

v rámci celé ČR (Graf č. 48), je patrné, že vývoj byl sinusoidní a průměrně se pohyboval kolem 1%.

Graf č. 47

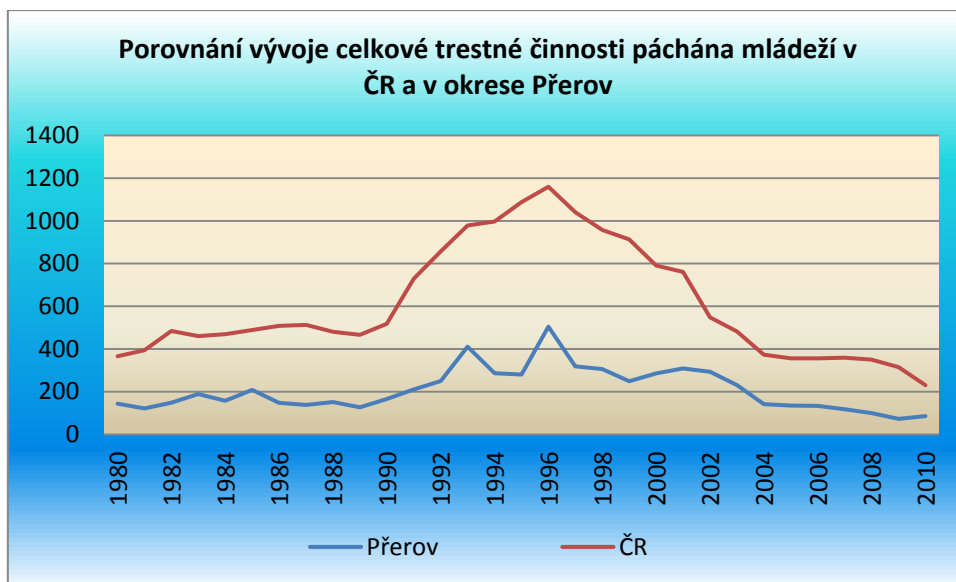

Graf č. 48

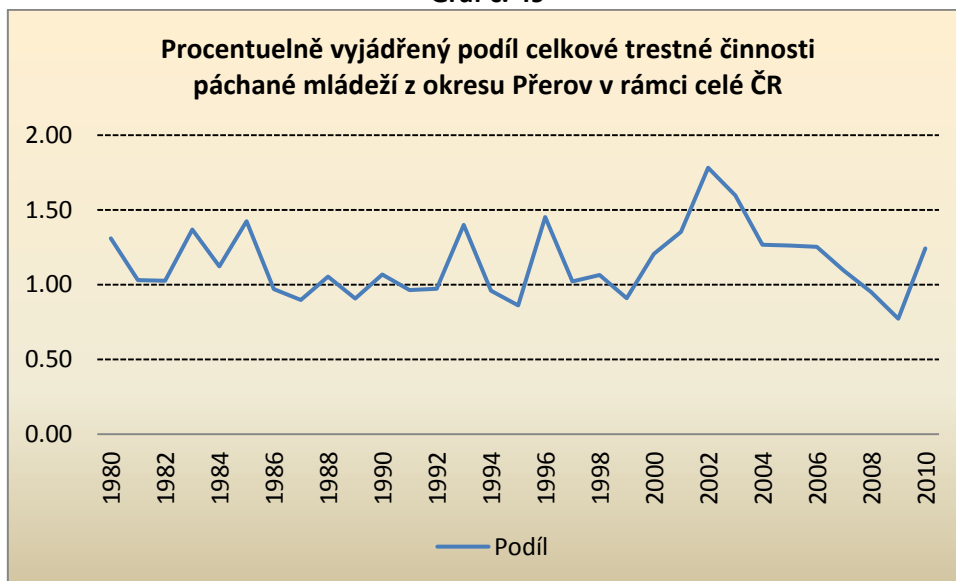
5.12 Porovnání celkové kriminality mládeže v ČR a v okrese Přerov

Přenesením hodnot celkové kriminality mládeže páchané v ČR a v Přerově do grafického znázornění (Graf č. 49) dostáváme dvě křivky, na kterých můžeme pozorovat velký nárůst v roce 1996 a to v obou sledovaných místech - tedy v Přerově i v celé ČR. Narozdíl od ČR však má průběh v Přerově od roku 1999 mírně stoupající tendenci, i když v celé ČR dochází v tomto období k výraznému poklesu. Od roku 2004 je průběh kriminality

v ČR a v okrese Přerov shodný. Totéž potvrzuje graf znázorňující podíl celkové kriminality páchané mládeží v okrese Přerov (Graf č. 50). Opět pozorujeme sinusoidu, která dosahuje v roce 2002 maxima, kdy se tento podíl pohybuje kolem 1,7%. Poté dochází k trvalejšímu poklesu a to do roku 2009, kdy tento podíl tvoří 0,7 % z celé ČR. Průměrně tedy dosahoval podíl celkové kriminality něco málo přes jedno procento za rok.

Graf č. 49

Graf č. 50

Závěr kapitoly č. 5:

Provedeným srovnáním vývoje kriminality mládeže v okrese Přerov v kontextu s celou Českou republikou do roku 1990 a od roku 1990, lze konstatovat, že se vývoj v těchto sledovaných teritoriích (ČR a okres Přerov) výrazněji neliší. Dále mohou konstatovat, že

z důvodu obdobného vývoje lze užít stejných preventivních programů pro okres Přerov, které jsou již uskutečňovány v rámci celé České republiky.

Pokud zanalyzujeme vývoj kriminality v souvislosti s politickým systémem, který se v České republice změnil po roce 1989, tak lze uvést, že složení obyvatelstva okresu Přerov, jakožto i ekonomická situace v tomto regionu anebo sociální poměry, se ve sledovaném období výrazně nezměnily, z tohoto důvodu lze za pomoci užití Millova pravidla jediného rozdílu uvést, že hlavní příčinou nárůstu kriminality byla právě změna politického systému, přičemž po nastolení demokratického zřízení našeho státu došlo k rozsáhlé amnestii prezidenta a také celkového uvolnění společnosti, což považuji za klíčové faktory nárůstu kriminality v ČR a okrese Přerov.

6 Aplikace preventivních programů

Ačkoliv ze statistických údajů, s nimiž jsem pracoval, vyšlo najevo, že v České republice kriminalita mládeže má spíše klesající tendenci, v okrese Přerov oproti roku 2008 v roce 2010 naopak mírně vzrostla. Je proto nutné zabývat se tímto úkazem a adekvátně na tento problém reagovat. Jednou z cest je přijetí nových preventivních opatření, jež by zareagovaly na sociální vývoj společnosti, a vznik nových rizikových situací.

Z titulu své funkce spatřuji tyto možnosti v předcházení kriminality mládeže především ve vytvoření nové koncepce práce Policie ČR a také v jiném přístupu k užívání represivně-preventivních opatření a z tohoto důvodu navrhuji níže uvedené projekty, které by se mohly do praxe převést.

a) Policie blízko občanům

Historicky byla policejní práce řešena tím způsobem, že policie byla „blízko občanům“. V každé větší obci byla zřízena služebna. Současný trend je ovšem opačný. Tyto malé služebny se začaly rušit a místo toho jsou zřizovány velké služebny ve velkých městech, odkud musí policisté dojíždět. Z toho vyplývá, že policista se sice nachází v daném prostředí, ale pouze pohybující se ve vozidle. Chápu jistou snahu zákonodárců o zefektivnění práce, centralizaci sil, zvýšení odbornosti a šetření veřejných prostředků. Mám však za to, že tento nastavený trend není správný. Policista by měl být mezi lidmi a znát dobře komunitu, v níž se pohybuje. Domnívám se také, že dřívější model počítal s větší rozmanitostí v posuzování protiprávního jednání policistou, který bude mít tímto způsobem při komunikaci s lidmi přehled o jednotlivých problémových lidech, s tím že drobné přestupky mohou být řešeny pouze domluvou.

I v otázce mládeže by návrat k původnímu modelu mohl působit preventivně, neboť policista v místě, kde by se riziková mládež vyskytovala, mohl kontrolami potulující se mládeže preventivně působit na potírání záškoláctví a páchání protiprávního jednání mládeží, popř. vypátrání osob na útěku. Neustálou přítomností policisty v terénu dochází k vytlačení dealerů drog, zlodějů apod. Samozřejmě taková péče policie ke komunitě má vliv na spolupráci lidí s policií, na které je úspěšnost policejní práce pochopitelně stále velmi závislá.

Práce policie by měla vycházet především ze spolupráce s občany. V poslední době však spolupráce mezi občany a policií mírně řečeno „skřípe“. Důvěryhodnost policie v očích obyvatelstva našeho státu stále klesá. Soudím, že tento trend může být dán i tím, že se Policie

občanům vzdaluje právě výše zmíněnou snahou zákonodárců o centralizaci policejních složek. Proto je nutné zvážit ukvapenost některých přijatých kroků a zřejmě se vrátit k létům a zkušenostmi ověřené praxi. Společnost a policie spolu musejí začít vstřícně komunikovat a vzájemně pochopit závažnost a nutnost aktivní spolupráce, která je pro potírání kriminality jedna z nejdůležitějších věcí.

Samotný projekt „policie blízko občanům“ je zaměřen na páchaní majetkové, násilné i mravnostní trestné činnosti v okrese Přerov, i když z výsledku mé diplomové práce zejména z grafů č. 23, 24 a 25 je patrné, že mravnostní kriminalita představuje jen zlomek z celkové kriminality mládeže, kde vévodí kriminalita majetková a násilná. Jak vyplývá z grafu č. 24, tak mravnostní kriminalitu můžeme označit za problémovou v letech komunismu. Při pátrání příčin takového vývoje jsem zjistil, že v době komunismu patřil mezi mravnostní kriminalitu trestný čin příživnictví, který byl ihned po nástupu demokracie v našem státu zrušen. Tento trestný čin představoval až 50 % ze spáchaných trestných činů spadající do této mravnostní kriminality.

Hrozbu pro bezpečnost občanů okresu Přerova představuje majetková a násilná trestná činnost, která má zcela opačný trend oproti mravnostní kriminalitě, což je znázorněno zejména v grafech č. 23 a č. 25. Pokud se v projektu máme zaměřit na problematiku (cílovou) skupinu obyvatel podle věku, v okrese Přerov u násilné kriminality bohužel rozdíly nejsou natolik patrné, ačkoliv by se logicky nabízelo tvrzení, že mladiství pachatelé páchají, co do počtu, násilnou trestnou činnost více, grafická vyjádření č. 15 a č. 19 tomu neodpovídají. Je až alarmující, že osoby mladší 15 let jsou schopny v okrese Přerov převálcovat v této statistice mladistvé, což se osobám mladších patnácti let u tohoto druhu kriminality ve sledovaném období podařilo hned několikrát. V oblasti majetkové kriminality je vše podle „papírových“ předpokladů, tzn. že mladiství páchají většinu této kriminality, ale i zde se najde výjimka, která nastala v roce 1982, kdy mladiství spáchali 40 majetkových trestných činů a v témže roce spáchali osoby mladší patnácti let dokonce 50 majetkových trestných činů. Nedaleko od tohoto výjimečného roku nebyl ani rok 2003, kdy mladiství spáchali 56 trestných činů a osoby mladší patnácti let 53 trestných činů. Ve zbývajících letech již dominovali mladiství. Projekt tedy nelze zaměřit pouze na mladistvé, ale na celkovou mládež, protože i osoby mladší patnácti let se výrazným způsobem podílejí na páchaní trestné činnosti, v okrese Přerov tedy zejména násilné trestné činnosti.

Při realizaci tohoto projektu by mělo docházet k průběžným kontrolám mládeže, a to nejen ve večerních hodinách. V praxi se takřka pravidelně setkávám s dětmi sociálně slabších občanů, kteří jsou jistě školou povinni, a přesto ve škole nejsou a rodiče toto záškoláctví

tolerují. Pochopitelně dochází k tomu, že takovéto dítě neví, jak využít volný čas a často tento problém řeší tím způsobem, že se dopouští delikventního chování se staršími dětmi nebo dospělými. Takto si tedy ani dítě nezvykne na nějaký pravidelný režim, který by mělo poté realizovat v dospělosti. Kontroly totožnosti takovýchto dětí a následnou kontrolou docházky do školy by se mělo zamezit delikventnímu chování mládeže. Naopak ve večerních hodinách by se měla policie zaměřit na kontrolu dětí, které se pohybují po ulicích v pozdních večerních hodinách, protože není možné, aby děti o půlnoci chodily rodičům pro cigarety apod., s čímž se také setkáváme. Trend u policie je bohužel nastaven tak, aby byl problém řešen, až vznikne. Policie by se měla více zaměřit na prevenci a na dospívající mládež, která je pro ni potenciálním rizikem z hlediska možného páchaní trestné činnosti.

Moje představa je taková, že na každém obvodním oddělení bude určitý počet policistů, kteří se budou zabývat pouze těmito kontrolami a šetřením ve věcech mládeže. Počet policistů určených k problematice mládeže se bude lišit podle velikosti teritoria, ve kterém působí. Samozřejmě již v současné době jsou u policie ČR specialisté na kriminalitu mládeže, kteří jsou zřízeni u kriminální služby PČR, ale tito se zabývají pouze odhalováním a vyšetřováním trestné činnosti mládeže, nikoliv prevencí. Policisté by pak průběžně sepsali stručnou zprávu o výsledku svého působení za určité období např. za čtvrtletí. Samozřejmost je provázanost s ostatními organizacemi a institucemi. Při takovéto kontrole by mělo docházet ke zlepšení osobní znalosti policistů ve skupinkách mládeže, což by mohlo dále vést k případnému zvyšování objasňenosti trestné činnosti mládeže a samozřejmě k poklesu trestné činnosti mládeže vůbec.

Při dnešním rozmístěním obvodních oddělení na Přerovsku je nemyslitelné, aby se policista přemístil do lokalit bez vozidla, protože některé „problémové“ lokality nejsou v centrech měst, kde jsou obvodní oddělení soustředěny, ale na periferiích. Je smutnou skutečností, že Přerov je výjimka a jednu z těchto lokalit má soustředěnou takřka v centru, kde chodí turisté, což jednak nepřispívá k renomé města, ale naopak to přispívá k trestné činnosti na turistech nebo lidech, kteří jsou nuceni těmito lokalitami procházet do zaměstnání apod.

Největším problémem takového projektu jsou, a zřejmě stále budou, peníze. Dostatek finančních prostředků je v dnešní době problém snad všech resortů v ČR. Nicméně si musíme položit otázku, zda je přednější bezpečnost našich občanů a stále se snižující objasňenost trestných činů v ČR (Tab. č. 1), nebo zda budeme hledat cesty jak rychle, ovšem neefektivně a bez zvážení důsledků, ušetřit.

Samotný projekt by bylo možné podpořit také zavedením problémových lokalit do Městského kamerového systému. Tento druh situační prevence, o které je také v této práci hovořeno, patří mezi nejúčinnější druhy situační prevence. Rozšíření kamerového systému do dalších lokalit by jistě zamezilo páčání trestné činnosti obecně, nikoliv pouze kriminalitě mládeže.

b) Alternativní trestní sankce v místě spáchání trestné činnosti

Jelikož ukládání trestů a trestních sankcí obsahuje prvky prevence, je možné využití tohoto účelu trestů k přijetí takového preventivního opatření, jež by zabránilo odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovávalo jej k tomu, aby vedl řádný život, a zároveň výchovně působil i na ostatní členy společnosti.

Platné právní předpisy umožňují, aby byl mladistvému pachateli uložen trest obecně prospěšných prací. Soudím, že by bylo možné tento trest, po zvážení okolností každého konkrétního případu, ukládat s podmínkou, že bude vykonán v místě, kde se mladistvý pachatel provinění dopustil. Takto uložený trest by dle mého názoru účinněji působil nejen na osobu pachatele, ale také na jeho vrstevníky.

Tento program by tedy konkrétně spočíval v tom, že by mladistvý pachatel škodu, kterou způsobil, odpracoval nebo uvedl jím poškozenou věc do původního stavu, např. při odcizení věci v supermarketu, by byl následně povinen provést úklid prodejny, kde věci odcizil a to po tak dlouhou dobu, dokud si hodnotu odcizené věci neodpracuje. Tento způsob postihu je nejúčinnější v malých lokalitách, kde se lidé vzájemně znají a výkon takového trestu není pro pachatele natolik anonymní, jako v případě potrestání před úředními aparáty.

Jelikož je kriminalita zhuštěna obzvláště ve městech a průmyslových aglomeracích, kde je větší anonymita, vidím v možnosti spojení trestu s osobou pachatele a s místem spáchání konkrétního trestného činu, resp. provinění, velký potenciál jeho výchovného působení. Veřejnost by kladně vnímala, že je trestná činnost odhalována a spravedlivě trestána. Pachatel by si lépe uvědomil dopad svého neakceptovatelného jednání, když by zároveň s výkonem trestu nastoupil stud. Mládež velice citlivě vnímá reakce okolí, vědomí, že by následkem jejich protizákonného jednání byly i obecně prospěšné práce přímo v místě, kde k porušení zákona došlo, a že se mohou setkat s lidmi, kterým byla způsobena škoda, by bylo pro ně pravděpodobně odstrašující.

Navrhovaný projekt navazuje na výše uvedený projekt Policie blíže občanům. Spojitost vnímám v tom, že i tento projekt bude mít význam v menších lokalitách, kde se lidé znají, potkávají se a jsou si tak vědomi, že jejich jednání reflektuje stav celé komunity. Z toho vyplývá, že i společnost by měla více přemítat nad tím, co se odehrává v jejich nejbližším okolí a v jakém sousedství žijí. Prevence kriminality by měla, jak se domnívám, začít prevencí v konkrétních komunitách, a tak pružně reagovat na vývoj kriminality v daném místě.

Závěr kapitoly č. 6:

V poslední kapitole jsem navrhl dva preventivní programy. Vzhledem k tomu, že vývoj kriminality je v České republice obdobný jako v okrese Přerov, je možné preventivní programy vytvořené pro potřeby prevence kriminality mládeže v určité lokalitě aplikovat bez dalších úprav. Tento poznatek může být přínosem pro uplatnění a aplikaci fungujících preventivních programů lokálního charakteru i v regionech, v nichž dosud nebyly užity, a tím lépe předcházet vzniku kriminality mládeže. Mnou uváděné preventivní programy však považuji pro okres Přerov za nejefektivnější.

Závěr:

Hlavní cíl této diplomové práce jsem splnil, když jsem porovnal vývoj jednotlivých druhů kriminality v historickém období 1980-2010 v Přerově a v České republice a tím, že jsem splnil dílčí úkoly, které vedly ke splnění hlavního cíle této diplomové práce.

1. Po zaznamenání vývoje kriminality v ČR a vývoje kriminality mládeže v ČR lze konstatovat, že tento vývoj není shodný. Po roce 1990 dochází v obou sledovaných jevech k prudkému nárůstu, ale na rozdíl od celkové kriminality, kde po roce 1990 hodnoty počtu spáchaných trestných činů nevykazují zásadní změny, tak ve vývoji kriminality mládeže lze pozorovat po roce 1996 prudký pokles. (viz. závěr kapitoly č. 3).
2. Provedeným srovnáním údajů vývoje kriminality mládeže v okrese Přerov a České republiky v jednotlivých oblastech konstatuji, že vývoj v těchto sledovaných teritoriích je obdobný (viz. závěr kapitoly č. 4).
3. Pokud jde o vyhodnocení třetího kroku (obecné srovnání vývoje kriminality mládeže v České republice a Přerově do roku 1990 a od roku 1990, a analýza možných příčin nárůstu), údaje ukazují, že došlo k velkému nárůstu kriminality po roce 1990. Analyzováním možných příčin jsem dospěl k závěru, že hlavní příčinou nárůstu byla změna politických poměrů v České republice. (viz. závěr kapitoly č. 5)
4. Preventivní programy uskutečňované na obou sledovaných místech se projeví opět stejnými výsledky, proto není nutné přímo pro okres Přerov aplikovat speciální preventivní program. (viz. závěr kapitoly č. 6).

Práce samotná mne obohatila o získaná data, pro které jsem jezdil a jejich hodnoty konzultoval s expertem analytického oddělení Krajského ředitelství v Ostravě. Sestudoval jsem k tomuto tématu odbornou literaturu, díky čemuž jsem si rozšířil poznatkovou základnu v této problematice, se kterou se v zaměstnání setkávám.

Práci jsem vytvořil jakoby na objednávku pro vedoucího Územního odboru Policie Přerov. Rozbory, grafy a srovnání budou využity jednak k tomu, že s nimi budou seznámeni ostatní policisté okresu Přerov, aby pochopili vývoj kriminality mládeže, a jednak (a to především) k argumentaci pro nadřízené složky (krajské ředitelství policie) pro získání prostředků na preventivní programy, které jsem v této diplomové práci nastínil: Policie blízko občanům a Alternativní trestní sankce v místě spáchaní trestné činnosti, které se pro okres Přerov ukazují jako nejefektivnější.

Seznam literatury:

Prameny:

DOČKAL Martin, DOSTÁLOVÁ Ivana. *Typy projektů prevence kriminality*. Odbor prevence ministerstva vnitra, Praha 2008

CHALÁNKOVÁ Jitka. *Katalog nových námětů a příkladů dobré praxe z oblasti prevence kriminality*. Olomoucký kraj 2006

Elektronické zdroje:

Kriminalita a delikvence, Národní informační centrum pro mládež. [online], [cit. 13. 2. 2012] <<http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>

Monitorovací technika, Městská policie Přerov. [online], [cit. 20. 2. 2012] <http://www.mpprerov.cz/text.php?text_id=32>

Program soužití, Statutární město Přerov. [online], [cit. 2. 3. 2012] <<http://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-skolstvi/programy-v-oblasti-socialnich-a-socialne-zdravotnich-sluzeb/program-souziti.html>>

Republikový výbor pro prevenci kriminality, Ministerstvo vnitra ČR. [online], [cit. 17. 2. 2012] <<http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality-37669.aspx>>

Literatura:

HOLUB Jan et al. *Zkušenosti policistů z besed na školách a z výchovných akcí pro mládež*, 1. vydání. Praha: Themis 2002, 62 s. ISBN 80-7312-010-0

CHRÁSKA Miroslav. *Základy výzkumu v pedagogice*, 1. Vydání. Olomouc: Univerzita Palackého 1993, 257 s. ISBN 80-7067-287-0

JELÍNEK Jiří. et al. *Trestní právo hmotné: obecná část: zvláštní část*, 1. vydání. Praha: Linde 2005, 794 s. ISBN 80-7201-533-8

MAREŠOVÁ Alena. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. 1. vydání. Praha: Kufř 2011. 148 s. ISBN 978-80-7338-110-3

MATOUŠEK Oldřich, MATOUŠKOVÁ Andrea. *Mládež a delikvence – Aktualizované vydání*, 3. vydání. Praha: Portál 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8

POKORNÝ Vratislav, et al. *Prevence sociálně patologických jevů: Manuál praxe*. 3. vydání. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky 2003. 186 s. ISBN 80-86568-04-0

SKALKOVÁ Jarmila a kol. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*, 1. Vydání. Praha: SPN. 204 s.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže